

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Pojetí, struktura, formy a metody činnosti záchranných jednotek Armády
ČR a jejich působnost v rámci Integrovaného záchranného systému

Vedoucí práce: Mgr. Renata Havránková
Autor: Pavel Mrzena

České Budějovice

2007

The concept, structure, operational forms and methods of rescue units in the Czech Army and their activities within the Integrated Rescue System

Negative aspects such as insensitive or ill-judged human treatment of the nature, worsening climatic conditions, dynamically developing transport and industry cause occurrence of various noxious agents that endanger the health of the human beings as well as animals and they also contaminate their surrounding and living spaces. Their impact on the natural disasters has been scientifically proved. It refers to extraordinary events and crisis situations that people cannot avoid. In present day there is also a new phenomenon which means terrorist attacks.

All these facts force countries all over the world to establish certain systems and units that would insure reducing of the possible risks and that would be able to take measures against loss and damages to lives, health and property or would be able to decrease them.

For all these reasons the existence of an organizational complex called Integrated Rescue System in the Czech republic is inevitable. It will be used in cases of rescuer actions and liquidation works when a simultaneous cooperation of more units of this system is needed.

To reinforce these units in cases when they cannot get the situation under the control the rescue formations of the Czech Army use other forces and resources of the Czech Army.

The aim of this work was to confirm and approve a good cooperation of the basic units within Integrated Rescue System with the rescue units of the Czech Army and make a certain survey which would introduce the Czech Army within Integrated Rescue System even to a laic public. We can claim that the functioning and collaboration of these units is developing and improving all the time and the system works as a complex.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 16. 5. 2007.

.....

Pavel Mrzena

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl poděkovat paní Mgr. Renatě Havránkové za odborné vedení bakalářské práce, konzultace a cenné rady. Díky patří také rodině za psychickou podporu a pomoc.

OBSAH

	ÚVOD	7
1	SOUČASNÝ STAV	9
1.1	Pojetí záchranných jednotek AČR	9
1.1.1	Historie a vývoj vojenských záchranných jednotek.....	10
1.2	Struktura záchranných jednotek AČR	13
1.2.1	Úlohy a schopnosti záchranných praporů.....	15
1.2.2	Záchranná výjezdová skupina a záchranný odřad.....	17
1.2.3	Struktura 15. ženijní záchranné brigády Bechyně.....	18
1.3	Formy a metody činnosti záchranných jednotek AČR	24
1.3.1	Podmínky a zásady nasazení sil a prostředků AČR k záchranným pracím	28
1.3.2	Nasazení záchranných praporů AČR a prostředků AČR v rámci IZS.....	29
1.3.3	Nasazení dalších sil a prostředků AČR.....	30
1.3.4	SAR.....	31
1.3.5	Materiální základna humanitární pomoci.....	32
1.4	Působnost záchranných jednotek AČR a jejich postavení v IZS	34
1.4.1	Působnost záchranných praporů AČR.....	35
1.5	Součinnost AČR a IZS	37
1.5.1	Pozice záchranných jednotek AČR v rámci IZS.....	38
1.5.2	Spojení mezi záchrannými jednotkami AČR a základními složkami IZS.	42
1.6	Základní legislativa	43
2	CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY	46
2.1	Cíle práce.....	46
2.2	Hypotéza.....	46
3	METODIKA	47
4	VÝSLEDKY	48
5	DISKUSE	52
6	ZÁVĚR	55
7	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	57

8	KLÍČOVÁ SLOVA	59
9	PŘÍLOHY	60

ÚVOD

Dlouhodobě necitlivé a neuvážené zacházení člověka s přírodou narušuje životní rovnováhu a s tím také úzce souvisí zhoršování klimatických podmínek. Nermalou měrou k tomuto stavu přispívá dynamicky se rozvíjející automobilová doprava, průmysl, tepelné elektrárny, používání freonů (vznik a růst ozónové díry, což má za následek globální oteplování), tedy klimatické změny a takto bychom mohli pokračovat ve výčtu negativních jevů, důsledků staletí trvající činnosti lidí. Tyto negativní jevy mají za následek vznik různých škodlivých látek ohrožujících ve svém důsledku zdraví lidí, zvířat a zamořujících jejich okolí, životní prostor. Vědecky je dokázán jejich vliv na vznik přírodních katastrof, jako například záplav, různých epidemií, vznik větrných smrštů, rozsáhlých požárů nebo naopak vysokých mrazů a podobně, kterým se člověk nedokáže bránit.

Neustále se zdokonalující a technologicky náročné výrobní procesy, využívající narůstající měrou materiály zdraví škodlivé a životu nebezpečné, jako jsou různé chemické sloučeniny, hořlaviny, výbušniny a toxické materiály vytvářejí potenciální nebezpečí průmyslových, přepravních havárií a to především v prostorách skladů, překladišť na přepravních trasách, při dopravě po železnici, ale zejména pak v současné době v nákladní automobilové dopravě a dnes již v poměrně malé míře také v lodní dopravě. Ať již je původ všech těchto negativních jevů jakýkoliv, je potřeba aby byly podrobeny zkoumání .

Všechny tyto skutečnosti vedou státy na celém světě k vytváření různých systémů a složek, které by zabezpečovaly snižování možných rizik na základě jejich včasného rozpoznání, vyhodnocování a vytváření takových podmínek, které by v případě vzniku mimořádné situace nebo události byly schopny provést taková odborná opatření, jež by ztráty nebo škody vzniklé na životech, zdraví a majetku osob co nejvíce snížily. Doba a rozsah trvání nepříznivých důsledků mimořádných situací a událostí má přímý vliv na vzniklé škody.

Logicky proto vystupuje do popředí požadavek, aby veřejní a odpovědní činitelé byli připraveni adekvátně a věcně reagovat na nouzové situace téměř se stejnou rychlostí, jakou jsou jim tyto informace a událostech sdělovány. Právě dobrá komunikační odpověď na krizové situace jako jsou dnes záplavy, zemětřesení, ekologické, průmyslové, případně

jaderné havárie a v současné době stále více vystupující do popředí teroristické útoky, může vést k záchraně mnoha lidských životů.¹

Většina evropských zemí považuje za závažná především rizika spojená s přírodními a technogenními katastrofami, přičemž nepodceňují ani rizika spojená s masovou migrací, terorismem, extrémismem, organizovaným zločinem, epidemiemi, dále pak nekontrolovatelným šířením zbraní hromadného ničení. V současné době je patrná snaha u všech vyspělejších zemí světa v oblasti ochrany obyvatelstva, aby při každodenních krizových a mimořádných událostech docházelo k co největší integraci a koordinaci všech záchranných složek, včetně složek armádních, které vykonávají dodatečnou podporu.

Česká republika je zemí s poměrně vysoce rozvinutým průmyslem, dopravou a službami v podmínkách hustě zalidněné a civilizované krajiny na jejímž území je rozmístěna celá řada infrastruktur v podobě dopravních uzlů, komunikačních sítí, produktovodů a skladů plyných a kapalných hořlavin, četných petrochemických a jiných objektů, které vyrábějí, manipulují a spotřebovávají toxické, výbušné a jiné chemikálie a v současné době i se dvěma plně funkčními jadernými elektrárnami Dukovany a Temelín.²

Ze všech těchto důvodů je tedy nezbytné, aby na území České republiky existoval ucelený organizační komplex opatření s důrazem na řízení, technické a personální vybavení a vytvoření či sladění systému spojení, jak uvnitř jednotlivých součástí, tak i mezi nimi. Takový systém nazýváme Integrovaný záchranný systém (IZS), jehož základním předpisem je zákon číslo 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb. a prováděcí předpisy, které jsou využívány v těch případech, kdy je k provádění záchranných a likvidačních prací nutná současná spolupráce více složek IZS. K posílení těchto složek se v případech, kdy nemohou situaci zvládnout, používají síly a prostředky Armády ČR.

---

¹ „Rosická (2006, s. 4,5)

² „Panocha (1997, s. 5)

1 SOUČASNÝ STAV

1.1 Pojetí záchranných jednotek AČR

Během celého poválečného období u nás existovaly záchranné útvary, které byly různě označeny a byly zařazeny pod různými strukturami, pro záchranné práce při živelních pohromách, mimořádných událostech v průmyslu, kdy měly v době válečného stavu plnit úkoly civilní obrany.

Vojenský záchranný útvar je pojem, který je definován v zákoně č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, kde se v § 2 odst. 4 hovoří o tom, že: „vojenský záchranný útvar, je samostatná součást armády, která je určena k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany a připravující se k plnění úkolů civilní ochrany pro dobu válečného stavu, 1) s vlastním názvem, číselným označením a místem stálé dislokace, v čele vojenského záchranného útvaru je velitel“.³

Tento zákon se také odkazuje na Dodatek protokolu k Ženevským úmlouvám z 12. 8. 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů, kdy se jedná o Protokol I, sdělení č. 168/1991 Sb., kde jsou uvedeny úkoly civilní ochrany:

- hlášená služba,
- evakuace,
- organizování a poskytování úkrytů,
- zatemňování,
- záchranné práce,
- zdravotnické služby včetně první pomoci a také náboženská pomoc,
- boj s požáry,
- zajišťování a označování nebezpečných oblastí,
- dekontaminace a podobná ochranná opatření,
- poskytování nouzového ubytování a zásobování,
- okamžitá pomoc při obnově a udržení pořádku v postižených oblastech,
- okamžitá oprava nezbytných veřejných zařízení,

---

³ Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR, § 2, odst. 4)

- bezodkladné pohřební služby,
- pomoc při ochraně předmětů nezbytných k přežití,
- doplňující činnosti nezbytné ke splnění výše uvedených úkolů, včetně plánování a organizování.

V zákoně č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, v ustanovení § 4 odst. 2 je uvedeno: „ostatními složkami integrovaného záchranného systému jsou vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ...“⁴

Dále je v tomto zákoně uvedeno, kdy ostatní složky IZS poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání a to v § 4 a § 21, přičemž v § 21 odst. 2, písm. e) je hovořeno o tom, že: „plánovanou pomoc na vyžádání jsou povinny poskytnout, a) ministerstva, ..., e) vojenské záchranné útvary, ...“.⁵

1.1.1 Historie a vývoj vojenských záchranných jednotek

Na začátku 50. let minulého století, s rozdělením světa na dva tábory a počátkem období studené války, narůstalo nebezpečí a riziko vzniku válečného konfliktu. Zejména existence zbraní hromadného ničení a zkušenosti z jejich použití na konci 2. světové války jasně ukázaly, že v případě jejich použití by prakticky zmizel rozdíl mezi frontou a týlem. Tehdejší Československo muselo řešit ochranu obyvatelstva ve velkém rozsahu. Bylo zřejmé, že na zabezpečení úkolů vyplývajících z čl. 67 dodatkového protokolu k Ženevským úmlouvám z 12. srpna 1949, o ochraně obětí mezinárodních konfliktů, stávající prostředky, především zdravotnická zařízení, hasiči – tehdy ČSPO, policie a Červený kříž nemohou stačit, jak svými kapacitami, tak vybavením. Tato situace byla řešena usnesením vlády ze dne 13. 7. 1951 o zřízení systému civilní obrany, na jejím základě byly postaveny první jednotky civilní obrany (CO).

⁴ Zákon č. 239/2000 Sb., o IZS, § 4, odst. 2)

⁵ Zákon č. 239/2000 Sb., o IZS, § 21, odst. 2, písm. e)

Řízením CO bylo pověřeno ministerstvo vnitra a výstavba těchto jednotek byla řešena a personálně obsazena na základě branného zákona. Personál byl zaměřen na ochranu obyvatelstva v otázkách účinků konvenčních zbraní a bojových otravných látek.

V roce 1951 až 1952 vzniklo celkem pět výcvikových praporů civilní obrany o síle 200 až 300 mužů. Jejich úkolem byla příprava specialistů pro plnění úkolů CO. V pětiměsíčních kurzech byli školeni v chemických, ženižních a spojovacích odbornostech, kdy v těchto kurzech byli také připravováni příslušníci Sboru národní bezpečnosti a Finanční stráž. Mezi jejich další úkoly patřilo provádět záchranné, vyprošťovací a dekontaminační práce.

Postupným rozvojem CO došlo v roce 1953 k reorganizaci praporů CO na pluky CO o 2 praporech, v roce 1955 přibyl k sestavě pluků CO zdravotnický prapor. V průběhu 60. let došlo k vytvoření 5 pluků CO dislokovaných v Kutné Hoře, Varnsdorfu, Bučovicích, Žilině a v Malackách.

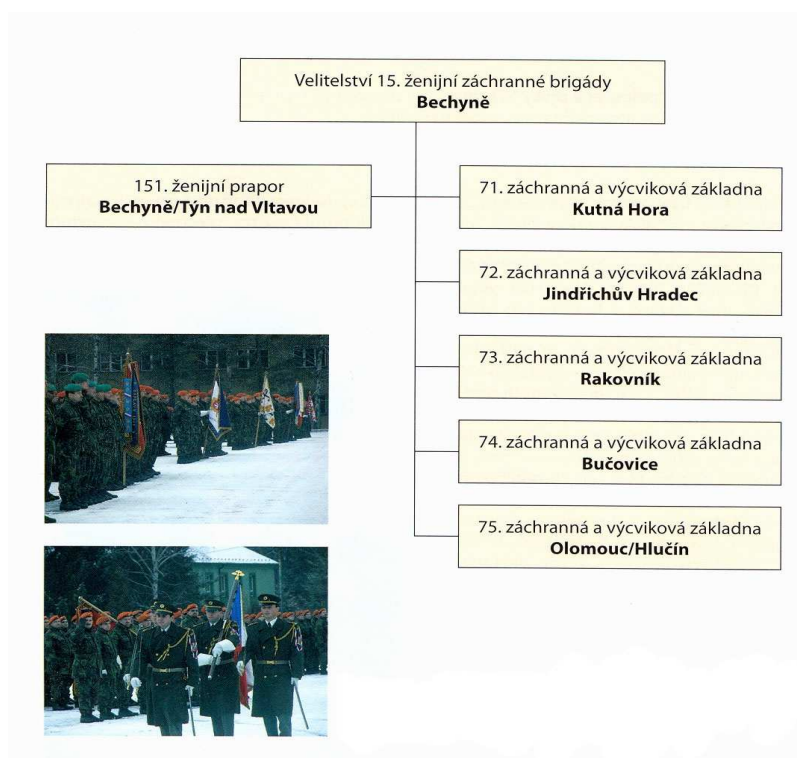
Konec roku 1976 přinesl převedení CO z působnosti resortu Ministerstva vnitra na resort Ministerstva obrany a přehodnocení požadavků na CO. V rámci další reorganizace byly úkoly zdravotnických jednotek zaměřeny především na poskytnutí předlékařské pomoci a zabezpečení transportu většího počtu raněných a zároveň došlo poprvé k zařazení hasičské jednotky v síle požární čety. Takto působilo CO až do 90. let minulého století.

V ledu 1990 podepsal prezident Havel jako první mezinárodní akt Dodatkový protokol I, čímž vznikl historicky významný předěl v působnosti CO. Bylo zvýšeno množství útvarů CO z pěti na osm, z toho 5 bylo dislokováno na území ČR. Současně proběhla reorganizace na vojenské záchranné pluky o třech záchranných praporech, přičemž výstavba těchto jednotek pokračovala i po rozdělení ČR v roce 1993.

V roce 1994 vznikl u Ministerstva obrany Hlavní úřad CO s celorepublikovou působností, přičemž tomuto orgánu byly podřízeny veškeré součásti CO ČR (sklady CO, školící střediska až po vojenské záchranné pluky). V následujícím období se vojenské záchranné pluky CO staly rovnocenným partnerem složek IZS v mírovém životě, dochází k reorganizaci na záchranné a výcvikové základny CO, které jsou chápány jako druhosledové složky IZS a mají zesilovat, prodlužovat případně střídat složky IZS při jejich nasazení.

V dalším období se začaly projevovat zcela nesmyslné tendence k likvidaci systému CO, dochází k rušení skladů materiálu CO a v roce 2000 byl zrušen Hlavní úřad CO ČR, a ucelený systém CO se rozpadl. Úkoly civilní ochrany obyvatelstva přešly do kompetence Ministerstva vnitra a jejich gestorem se stalo Generální ředitelství HZS České republiky. Vojenské záchranné útvary zůstaly v organizační struktuře Armády ČR a jejich existence a postavení bylo právně zakotveno přijetím „Vojenských“ a „Krizových“ zákonů v roce 1999 a 2000.

Dne 1. prosince roku 2003 vzniká 15. ženijní záchranná brigáda Velitelství společných sil a její velitelství je vytvořeno v Bechyni. Vojenské záchranné a výcvikové základny (útvary), kterých je pět, přecházejí do podřízenosti nově vzniklé brigády a dochází také k reorganizaci na prapory a jejich počet je stanoven na šest.

Obr. 1 Struktura 15. ženijní záchranné brigády při jejím vzniku v roce 2003

K 1. 7. 2005 je u všech záchranných praporů dokončena reorganizace, a jejich struktury jsou v podstatě identické až na prapor v Olomouci, kde vzniklo lezecké družstvo, družstvo kynologů, a z nich se vyčleňuje záchranný tým pro působení v zahraničí.

1.2 Struktura záchranných jednotek AČR

Základem záchranných jednotek AČR je 15. ženijní záchranná brigáda Bechyni, VÚ 6624, která je největší brigádou v Armádě České republiky, tvoří jí jeden ženijní a šest záchranných praporů. Brigáda plní dva základní hlavní úkoly.

První z nich je ženijní podpora a zabezpečení bojové činnosti úkolových uskupení, jakou je například ženijní průzkum, úprava cest a podobně. Tento úkol vykonává prostřednictvím 151. ženijního praporu.

Druhý hlavní úkol je pomoc civilnímu obyvatelstvu a je prováděn prostřednictvím záchranných praporů. Záchranné prapory jsou předurčené pro podporu základních složek integrovaného záchranného systému při mimořádných událostech, hromadných pohromách nebo jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, majetkové hodnoty nebo životní prostředí (povodně, požáry, průmyslové a jaderné havárie a další). Pomoc a podpora spočívá v plnění humanitárních úkolů civilní ochrany, v provádění záchranných, vyprošťovacích a dalších neodkladných prací. Záchranné prapory zahajují práce ve prospěch civilního obyvatelstva jako první ze všech složek AČR. Vojenští záchranáři se účastní součinnostních cvičení integrovaného záchranného systému krajů a nejčastěji jsou voláni na pomoc při odstraňování následků dopravních nehod, likvidaci požárů a pátrání po pohřešovaných osobách.

15. ženijní záchranná brigáda vysílá také své vojáky do zahraničních misí, přičemž její vojáci jsou v misích na území bývalé Jugoslávie KFOR a UEFOR dále její vojáci ze 151. ženijního praporu plní úkoly na území Afghánistánu v misích ISAF a KAIA, přičemž svými specialisty doplňují všechny mírové mise OSN a NATO. Počet osob v cílovém stavu uvádí tato tabulka:⁶

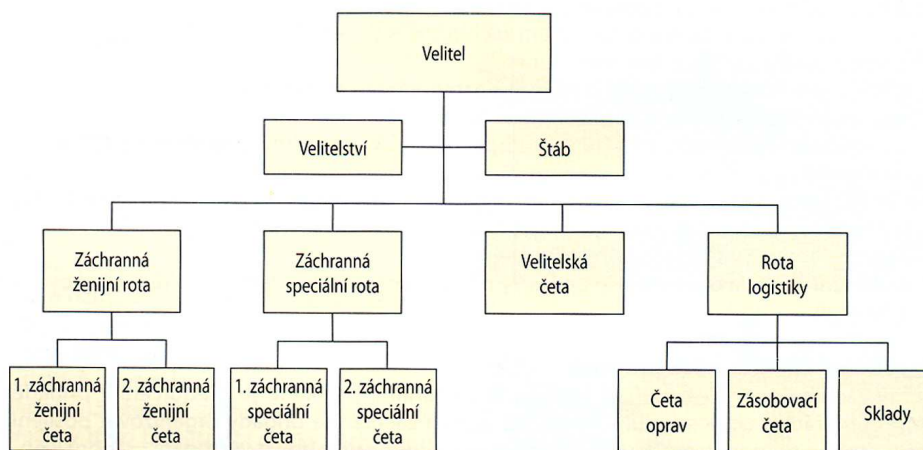
---

⁶ „Kovařík (2005, s. 12)“

Tab. 1 Počet osob v cílovém stavu u 15. ženijní záchranné brigády

zkratka	název	vojáci	občanští zaměstnanci	celkem
Ve.15.žzb	Velitelství 15. ženijní záchranné brigády	124	6	130
151.žpr	151. ženijní prapor	695	16	711
152.zpr	152. záchranný prapor	217	78	295
153.zpr	153. záchranný prapor	217	78	295
154.zpr	154. záchranný prapor	217	78	295
155.zpr	155. záchranný prapor	217	78	295
156.zpr	156. záchranný prapor	229	78	307
157.zpr	157.záchranný prapor	195	50	245
celkem	15. ženijní záchranná brigáda	2111	462	2573

Na následujícím obrázku je znázorněna struktura záchranných praporů, které je u všech záchranných praporů stejná.

Obr. 2 Organizační struktura záchranného praporu

2. záchranná ženijní četa a 2. záchranná speciální četa má vždy po čtyřech specifických družstvech, kdy u ženijní čety se nacházejí tato družstva : záchranné ženijní, záchranné přepravní, záchranné vyprošťovací a družstvo zemních strojů, u čety speciální jsou to tato: družstvo dekontaminace osob, dekontaminace vozidel, záchranné hasičské a radiačního a chemického průzkumu. 1. a 2. záchranná ženijní a 1. a 2. záchranná speciální četa jsou vždy identické. V každém záchranném praporu působí celkem 8 potápěčů a každý prapor disponuje jedním speciálním požárním tankem SPOT 55, který slouží k likvidaci všech druhů pozemních požárů ve složitých terénních podmínkách jakou jsou rozsáhlé lesní požáry, havárie plynovodů, rafinérií, povrchových dolů a jaderných elektráren, dále jedním vyprošťovacím tankem VT 72 B, určený k vyproštění těžké techniky, je vybaven radlicí, navijákem a jeřábem a vyprošťovacím tankem VT 55 A, který slouží také k vyproštění techniky v těžkých terénních podmínkách, zdvihání předmětů, přičemž vybavení vozidla dále umožňuje provádět úpravy terénu, svářečské a řezačské práce elektrickým obloukem. Toto zařízení je schopné řezat beton o síle až 50 cm.⁷

1.2.1 Úlohy a schopnosti záchranných praporů

K poskytování podpory státním orgánům jsou každý den u každého záchranného praporu denně vyčleňovány a připravovány potřebné zásahové síly a prostředky. Záchranné prapory musí v rámci svých operačních schopností být schopny vyčlenit do 60 minut výjezdovou záchrannou jednotku od 8 osob a 4 kusů techniky, dále do 4 hodin záchranný odřad do 70 osob a 30 kusů techniky s časem zpohotovění do 24 hodin a nasadit veškeré dosažitelné prostředky a síly praporu do 24 hodin. 24 hodin je také lhůta na vytvoření materiální základny humanitární pomoci s kapacitou do 450 osob a v případě radiační havárie jaderné elektrárny Temelín nebo jaderné elektrárny Dukovany. Časové normy jejich pohotovosti se vztahují k okamžiku obdržení požadavku k výjezdu od příslušného operačního a informačního střediska IZS u stálého operačního dozorcího záchranného praporu.

---

⁷ „Kovařík (2005, s. 26)“

Každý záchranný prapor musí být schopen provozovat jedno dekontaminační místo, a to na základě Realizační dohody mezi vojenskými záchrannými útvary 15. ženíjní záchranné brigády a Hasičským záchranným sborem Jihočeského kraje o poskytnutí podpory při radiační havárii Jaderné elektrárny Temelín (viz příloha 2) a HZS Kraje Vysočina o poskytnutí podpory při radiační havárii Jaderné elektrárny Dukovany. Součástí těchto dohod jsou seznamy dekontaminačních míst, která zaujímají v případě radiační havárie, tedy vyhlášení 3. stupně mimořádné události na jaderných elektrárnách odřady záchranných praporů. Hasičské záchranné sbory krajů mají v těchto smlouvách trvalé závazky vyrozumívat cestou operačních a informačních středisek operačního dozorcího 15. ženíjní záchranné brigády již v případech vyhlášení 2. stupně mimořádné události, přičemž záchranné odřady praporů zaujímají dekontaminační místa. Po zaujmutí stanovišť ohlásí dosažení místa HZS daného kraje a čekají na další informace. Teprve v případě ohlášení již zmíněného 3. stupně mimořádné události začínají rozvíjet zařízení a samotnou akci (viz příloha 1). V současné době používají záchranné prapory při dekontaminaci nafukovací stany, kde se odděleně dekontaminují muži a ženy, a prostředkem těchto stanů vedena chodba, kde se nachází posunové zařízení, ve kterém lze dekontaminovat osoby tělesně postižené a nepohyblivé umístěné na lůžko nebo vozík.

Účast těchto sil a prostředků Armády ČR je také stanovena vnějším havarijním plánem těchto JE a počty jsou stanoveny podle velikosti zóny ohrožení. Obecně lze konstatovat, že pro JE Temelín a JE Dukovany jsou tyto počty již předurčeny dle nařízení vlády č. 13/2004 Sb.

Aby byla zajištěna efektivnost nasazení sil a prostředků záchranných praporů a zároveň součinnost se složkami IZS, byly uzavřeny realizační dohody na základě Rámcové smlouvy o spolupráci v oblasti IZS a to mezi jednotlivými vojenskými záchrannými útvary a příslušnými krajskými ředitelstvími HZS.⁸

Další úkol záchranných praporů plyne z usnesení Bezpečnostní rady státu o vyčleňování sil a prostředků pro humanitární a záchranné operace mimo území České republiky, kdy tímto úkolem je pověřen 156. záchranný prapor Olomouc, především pro

---

⁸ „Rosická (2006, s. 37)

system pohotovostního ujednání OSN v systému UNSAS. Jedná se o záchranný tým, který má 40 členů a zaměřuje se především na ekologické havárie a boj s požáry.

Záchranný tým má velitele, jednoho zdravotnického instruktora (výkonný praporčík), jedno velitelské družstvo, družstvo logistiky a dvě čety.

Záchranná ženijní četa: - záchranné ženijní družstvo,
- záchranné družstvo.

Záchranná speciální četa:- záchranné hasičské družstvo,
- družstvo radiačního a chemického průzkumu.

1.2.2 Záchranná výjezdová jednotka a záchranný odřad

Záchranná výjezdová jednotka je svým charakterem průzkumnou jednotkou záchranného praporu, přičemž po výjezdu plní zejména tyto druhy úkolů:

- průzkum průjezdnosti komunikací z posádky do lokality pohromy,
- navázání součinnosti s velitelem zásahu (orgánem IZS) v lokalitě pohromy, s ním řeší potřebu vyčlenění sil a prostředků zpr k eliminaci pohromy, způsob jejich činnosti, systém řízení a další potřebná součinnostní opatření,
- vlastní zhodnocení situace v lokalitě pohromy,
- předání informací o situaci v lokalitě pohromy, požadavků na složení, vybavení a činnost záchranného odřadu náčelníkovi skupiny velení zpr nebo SOD zpr v posádce,
- provádění prvotních záchranných prací v lokalitě pohromy (zejména hašení požárů),
- upřesnění činnosti záchranného odřadu po jeho příjezdu do stanoveného místa styku nebo do lokality pohromy.

Záchranný odřad je hlavním prostředkem záchranného praporu a jedná se o účelové (úkolové) uskupení vytvořené ze záchranných jednotek praporu pro provádění záchranných prací a plnění humanitárních úkolů civilní ochrany.

U každého záchranného praporu je nepřetržitě udržována v pohotovosti ve stanovených časových normách část sil a prostředků, jejich skladba a vybavení umožňuje

provést účinný zásah na podporu civilních orgánů při různých variantách pohrom a katastrof.

Na základě požadavků OPIS IZS, upřesnění výjezdové záchranné jednotky a v závislosti na charakteru pohromy je z prostředků záchranného praporu, udržovaných v pohotovosti, účelově sestaven, vybaven a organizován záchranný odřad. Tento je pak do 240 minut od vznesení požadavku oprávněným funkcionářem vyváděn z posádky do stanoveného místa styku nebo přímo do lokality pohromy k provedení zásahu na podporu civilních orgánů.⁹

1.2.3 Struktura 15. ženijní záchranné brigády Bechyně

Velitelství 15. ženijní záchranné brigády Bechyně	
151. ženijní prapor Bechyně	152. záchranný prapor Kutná Hora
153. záchranný prapor Jindřichův Hradec	154. záchranný prapor Rakovník
155. záchranný prapor Bučovice	156. záchranný prapor Olomouc
157. záchranný prapor Hlučín	

Tab. 2 Současná struktura 15. ženijní záchranné brigády

⁹ Vojenské a záchranné útvary – možnosti využití (2006, s. 9)

Velitelství a štáb 15. ženijní záchranné brigády v Bechyni

Velitelství a štáb této brigády je taktickým velitelstvím v přímé podřízenosti Velitelství společných sil. Je orgánem pro velení a řízení praporů, odpovídá za bojovou a mobilizační pohotovost, přípravu štábu a realizaci úkolů vyplývajících z Plánu činnosti pro přípravu vojsk v jeho působnosti. Koordinuje přípravu velitelů a štábů podřízených stupňů velení, výcvik vojsk a úkoly vyplývající z Plánu činnosti pro přípravu vojsk. V čele stojí velitel brigády, který je přímo podřízený Velitel společných sil.

V současné době je v Bechyni dislokováno velitelství 15. ženijní záchranné brigády s podřízeným 151. ženijním praporem a Pohotovostní oddělení velitelství Vojenské policie Tábor. Celkem zde slouží asi 1000 vojáků.

151. ženijní prapor Bechyně

Tento prapor plní první z hlavních úkolů 15. ženijní záchranné brigády a je určen k zabezpečení bojové činnosti brigádních uskupení AČR. Provádí ženijní průzkum, buduje výbušné a nevýbušné zátarasy, provádí úpravy cest, maskování, budování mostů, přívozů a přepravišť, těžbu a úpravu dřeva. Odstraňuje nevybuchlou munici se svými jednotkami EOD (Explosive Ordnance Disposal), uskutečňuje nouzové a rychlé úpravy letištních ploch a objektů k zabezpečení provozu na předsunutých letištích, plní odborné a speciální úkoly při likvidaci následků použití zbraní hromadného ničení a je schopen zasáhnout v případě živelních pohrom a pomoci civilnímu obyvatelstvu.¹⁰

151. ženijní prapor je nosným útvarem ženijního vojska Armády České republiky a jeho příslušníci patří ke špičkovým odborníkům v této oblasti.

Samotný prapor má vlastní štáb a celkem 7 rot:

---

¹⁰ „Kovařík (2005, s. 14)

- ženijní mechanizovanou rotu,
- ženijní zatarasovací a odminovací rotu,
- ženijní stavební rotu,
- rotu EOD,
- ženijní komunikační rotu,
- velitelskou rotu,
- rotu logistiky.

152. záchranný prapor Kutná Hora

Tento útvar se podílel na záchraně životů a materiálních hodnot při rozsáhlých povodních v roce 1997 na Moravě, kdy zajišťoval především likvidaci zřícených a poškozených domů v obcích Troubky, Bokoř a Vlkoš. Podílel se na dodávkách elektrické energie do vybraných míst, odčerpávání vody ze zatopených domů a humanitární pomoci pro postižené obce v okresech Olomouc, Kroměříž, Přerov, Jeseník, Šumperk a Opava. Dále se podílel nemalou měrou na likvidaci uhynulých zvířat, dezinfekci budov a půdy, rozborech vody a půdy a přepravou likvidačních chemikálií.

V roce 1998 se „povodňová historie“ a nasazení útvaru opakovalo, tentokrát však ve Východočeském kraji v okolí Rychnova nad Kněžnou, zde se prováděla likvidace naplavenin v obytných zónách, výstavba provizorních mostů, asanace koryt a břehů místních potoků a říček, rozvoz pitné vody a humanitární pomoci.

Vstup do roku 2002 přinesl mimořádnou aktivitu útvaru a to především v souvislosti s teroristickým útokem z 11. září 2001 v New Yorku, kdy příslušníci útvaru plnili úkol asistovat Policii České republiky v Praze, kde byla vyčleněna část techniky s obsluhou, kdy během plnění tohoto úkolu nastala sněhová kalamita v Jablonci nad Nisou a další nasazení si vyžádalo hrozící nebezpečí zřícení skal v obci Hřensko. V srpnu téhož roku pak přišly povodně, které svým rozsahem překonaly rok 1997, kdy akce na odstranění veškerých následků a škod dostala název „Obnova“. Záchranáři působili v nejvíce zasažených lokalitách – Karlín, Lahovice, Zbraslav, Řež u Prahy a další. Prováděl se monitoring

uniklých škodlivin z podniku Spolana Neratovice, dekontaminace v blízkém okolí, kdy se prováděla výstavba míst speciální očisty pro obyvatelstvo. Zajišťovaly se dodávky pitné vody, prováděly se opravy a stavby mostů, odvoz sutin ze zřícených domů a likvidace biologického materiálu. Dále se příslušníci útvaru podíleli na speciální činnosti a to ukotvení lodě na Vltavě pomocí vyprošťovacího tanku. V rámci akce „Obnova“ bylo do akce nasazeno celkem 116 osob a 71 kusů techniky.

Za veškeré své působení a pomoc při mimořádných událostech byl útvar několikrát oceněn.¹¹

153. záchranný prapor Jindřichův Hradec

V červnu 1995 byl útvar poprvé nasazen na odstraňování následků ničivého vodního živlu a to po záplavové vlně ve Vlachově Březí, další zkušenosti s tímto živlem přišly v roce 1997, po ničivých povodních na území Moravy, kde byl útvar v počátku nasazen v Opavě, Olomouci, Litovli a Uherském Hradišti. Podílel se zde na odstraňování škod a to zejména v okresech Jeseník a v obci Troubky. V roce 1998 se opět účastnil pomoci při povodních na okrese Rychnov nad Kněžnou. Další zkouška útvaru přišla v roce 2002 při rozsáhlých povodních na celém území České republiky, kdy byl nasazen v rámci akce „Záchrana a obnova“, kde se podíleli jeho příslušníci na evakuaci osob, záchranně majetku a tvorbě protipovodňových zátarasů v Českých Budějovicích, Českém Krumlově, Třeboni, Doudlebech, Plavu, Vodňanech, Suchém Vrbném, ve Veselí nad Lužnicí a Staré Hlíně. Další pomoc byla prováděna při odstraňování následků ničivé povodně v obci Lutové, Majdaleně, Praze, Třeboni, Lužnici, Kleci a Nové Vsi nad Lužnicí a dále v jedné nejpostiženějších obcí Metly. V neposlední řadě se podíleli na obnově státního zámku Veltrusy a odstraňování stržených mostů na řece Lužnici. Průměrně bylo do akce nasazováno 150 osob a 40 kusů techniky.

Útvar také pomáhal při likvidaci mnohých menších požárů, sesuvů půdy a dopravních nehodách, přičemž z významnějších zákroků lze zmínit likvidaci prasečího

---

¹¹ „Kovařík (2005, s. 31,32)“

moru i nákazy BSE, zajištění nákladu s neznámou látkou vykazující zvýšenou radioaktivitu, zásah při letecké havárii stíhacích letounů MIG 21 na sídlišti Vltava v Českých Budějovicích.¹²

154. záchranný prapor Rakovník

V měsících červenci až listopad 1997 byli příslušníci útvaru nasazeni na záchranné práce a odstraňování následků povodní na Moravě, kdy prováděli evakuaci osob, odčerpávali vodu ze zatopených domů, prováděli dodávky elektrického proudu do částí postižených oblastí, zpevňovali hráze a prováděli humanitární pomoc (dodávky vysoušečů), dodávky pitné vody a likvidovali trosky spadlých domů. Záchranářské práce byly prováděny v okrese Šumperk a Ostrava, likvidační práce v obcích Troubky, Holčovice, Otrokovice, Jarcová a Bochoř.

V roce 2002 při dalších rozsáhlých povodních, které zasáhly Českou republiku působil tento útvar v operaci „Záchrana“ a v operaci „Obnova“, přičemž záchranné a likvidační práce v oblastech Baborov, Svinice Klatovy, Litvínov, Děčín, Hřensko a jiné pokračovaly plynule i v roce 2003, kde se jednalo převážně o demoliční práce. Celkem bylo do akce nasazeno 213 vojáků a občanských zaměstnanců.¹³

155. záchranný prapor Bučovice

V období záplav, v době od 6. července roku 1997, poskytl útvar pomoc při evakuaci osob, zpevňování hrází, zajištění humanitární pomoci a pracích při likvidaci následků katastrofálních záplav na severu a jihu Moravy, včetně jedné z nejvíce postižených obcí Troubky. V roce 1998 byl útvar nasazen na pomoc téměř dvaceti obcím v Orlických horách a okolí města Rychnova nad Kněžnou po přívalových deštích. Při povodních v roce 2002

---

¹² „Kovářík (2005, s. 37,38)“

¹³ „Kovářík (2005, s. 44,45)“

působili záchranáři v okolí Blanska, Žďáru nad Sázavou a Znojma, dále při záchranných pracích na jihu Čech a v neposlední řadě se účastnili asanace prostoru a budov ve Středočeském kraji a v Praze - Karlíně.

Záchranáři tohoto útvaru mají zkušenosti i při záchraně osob ze zřícených budov, kdy se jim podařilo v roce 1997 vyprostit ze sutin pětipodlažního domu v Brně, zavaleného dělníka stavební firmy, který přežil zavalen pod troskami více jak 20 hodin. Pomoc při odstraňování následků větrných smrštů, sněhových kalamit, vyprošťování havarovaných vozidel převážejících nebezpečné látky, likvidace nebezpečné nákazy BSE a další konkrétní akce, na to vše byli příslušníci tohoto útvaru vyžadováni.¹⁴

156. záchranný prapor Olomouc

Útvar se od svého vzniku aktivně účastnil záchranných prací a odstraňování následků mimořádných událostí zejména na teritoriu střední a severní Moravy, kdy byl však také několikrát nasazen mimo svůj prostor odpovědnosti. K nejvýznamnějším a nejrozsáhlejším nasazením příslušníků útvaru patří jejich pomoc při povodních v roce 1997 na Moravě, 1998 ve východních Čechách, v roce 2002 v jižních a středních Čechách a při řádění tornáda v Litovli v roce 2004. Nasazení probíhalo v podobě několika týdnů až měsíců a zúčastnily se ho stovky příslušníků útvaru.¹⁵ Tento útvar vyčleňuje, jak již bylo uvedeno část sil pro potřeby UNSAS.

157. záchranný prapor Hlučín

Záchranářský prapor se již mnohokrát ve své historii podílel na záchranných a vyprošťovacích pracích, na odvozu a odstraňování sutin, na stabilizaci konstrukce hospodářské budovy v Ostravě Staré Bělé, na pomoci při likvidaci požáru na polích ve

---

¹⁴ „Kovařík (2005, s. 50,51)“

¹⁵ „Kovařík (2005, s. 57)“

Velké Polomi, při vyprošťování osob z havarovaného vozidla UNC-060 ve Vřesině a nákladního automobilu Tatra 815 z odkaliště v Karviné, při zprovoznění zavátých úseků komunikací těžkou technikou v obcích Rešov a Skály a při vyprošťování havarovaných vozidel v Kozmicích a Karviné.

V měsíci srpnu roku 2005 se útvar podílel na odstraňování škod po záplavách v obci Český Těšín a Karviná, kde došlo k vylití řeky Olše. Vojáci odstraňovali strženou kovovou pěší lávka přes řeku Olši. V Českém Těšíně pomáhali odčerpat vodu ze sklepních a obytných prostor a zapůjčili několik vysoušečů zdiva.¹⁶

1.3 Formy a metody činnosti záchranných jednotek AČR

Činnost nasazených sil a prostředků záchranných praporů lze využít především při mimořádných událostech, které můžeme rozdělit do dvou skupin a to:

1. Přírodní pohromy

a) přirozená povodeň

- je to stav, který může vést k vzniku mimořádné události a to zejména v oblastech okolí koryt vodních toků u území, kde voda nemůže přirozeným způsobem odtékat a nebo je její odtok nedostatečný. Nasazení záchranných jednotek se předpokládá především v těchto případech – ohrožení života a zdraví osob, ohrožení zvířat, poškození nebo zničení budov, přerušení dodávek elektrické energie, plynu, vody, přerušení zásobování, zdravotnické péče, při narušené infrastruktuře na postiženém území.

Při těchto událostech se využívají následující síly a prostředky zpr: pásový obojživelný transportér PTS 10, který uveze až 72 osob, při rychlosti proudu 2,5 m/s, nafukovací člun pro 8 osob, plovoucí čerpadla, kalová čerpadla, vysokozdvížná pracovní mobilní plošina SJB-46 SKY JACK, s dosahem + 14 m, - 6 m.¹⁷

---

¹⁶ „Kovařík (2005, s. 62)“

¹⁷ „Vojenské záchranné útvary (2006, s. 13)

b) epidemie

– znamená ohrožení obyvatelstva epidemickým výskytem například salmonelózy, virové hepatitidy, chřipky, bacilární úplavici, břišním tyfem a karanténními nákazami (cholera, mor). V těchto situacích lze využít především zařízení LINKU 82, sloužící k dezinfekci techniky (mycí rámy), automobil chemický rozstřikovač ARS 12M, pro přepravu dezinfekčních směsí a provádění dekontaminace, polní dezinfektor PDP-2, pro dezinfekci a hygienu, odmořovací soupravu AOS-1, pro dezinfekci místností.

c) epizootie

- je ohrožení skotu slintavkou a kulhalkou, u prasat morem a u drůbeže „ptačí chřipkou“. Při těchto stavech lze také využít LINKU 82, ARS 12M, polní dezinfektor PDP-2, univerzální nakladač UNC 750 a buldozer.

d) požár

- jedná se o požáry v lesních porostech a v lesních masivech, kdy se jde většinou o zcela nahodilé příčiny vzniku, především v letních měsících. Zde mají zpr k dispozici cisternový automobil CAS, požární tank SPOT 55 s nádrží 11.000 litrů, rozstřikovač ARS 12M, k dohašování, pro příslušníky jsou k dispozici vzduchové dýchací přístroje SATURN S-5, PA 80 DRAGER, zásahové obleky FIREMAN IV a OL2 proti sálavému teple.

e) vichřice

- znamená riziko, které může vést také k vzniku mimořádné události, na kterékoli části území ČR. Zde se používají především vyprošťovací tank VT-55, 72, které mají tah navijáku až 30 t a nosnost jeřábu 19 t, souprava pneumatických přístrojů SPP 75 (vrtací, rýčová a bourací kladiva), souprava NARIMEX, při vyprošťování z havarovaných vozidel, souprava CALDO, rozřezávání soustředěným plamenem, motorové řezací pily.

f) sněhová kalamita

- jedná se o jev, který se každoročně opakuje většinou ve vyšších nadmořských výškách. I zde lze použít vyprošťovací tanky VT-55,72, univerzální nakladač UNC 750, vyprošťovací automobil AV 15 s nosností 15 t, kolový nosič KN 251.¹⁸

g) napadení přírodními škůdci

- může se jednat o napadení zemědělských a lesních porostů, zejména hlodavci, žravým druhem hmyzu, bakteriemi, plísní. V těchto případech používají zpr chemický rozstřikovač ARS 12M, T815 ACHR90 CO, vysokotlaký agregát k přípravě dezinfekčních směsí, pojízdný dezinfektor PDP-2, odmořovací soupravu AOS-1.

h) zemětřesení

- pravděpodobnost výskytu zemětřesení na území ČR je malá, jedná se o oblasti v okrajových horských částech Českého masivu, oblasti Jeseníku a v Karpatech. Zde lze použít pneumatický kompresor DK 661 nebo PD 30ATMOS, maximální tlak 0,7 MPa, vrtací a bourací kladiva PIONJAR, diamantová vrtací souprava CEDIME, vrtá beton až do průměru 60 cm.¹⁹

2. Provozní havárie

a) havárie – hromadná v silniční dopravě

- zde se podílejí zpr především u nehod autocisteren přepravujících nebezpečné látky, dopravních prostředků přepravujících RA zářiče a větší množství osob,

b) havárie – v železniční dopravě

- účast zpr se předpokládá v případech srážek vlaků přepravujících nebezpečné látky zejména ve stanicích, železničních uzlech, přejezdech a tunelech,

---

¹⁸ „Vojenské záchranné útvary (2006, s. 15,17,19)

¹⁹ „Vojenské záchranné útvary (2006, s. 21,22)“

c) havárie – v letecké dopravě

- nad územím ČR je nejvíce využíván koridor Praha – Brno - Bratislava, zásah jednotek zpr by byl možný v případě letecké havárie civilního dopravního letadla, případně vojenských letadel,

d) při destrukci budov – zejména ve městech a místech s vysokou kumulací osob,

e) při vyřazení zdrojů pitné vody

- zde se jedná zejména o situace, kdy je zdroj pitné vody vyřazen z důvodu poklesu kvality, v důsledku technologických havárií. Z techniky lze použít úpravnu vody UV-2000 na 2000 litrů vody, kontejnerovou cisternu CKV-7 T815 a přívěs VESNA, celkem na 10000 litrů vody.²⁰

f) požáry ve výrobních objektech – obdobná technika jako při lesních požárech,

g) při úniku toxických látek

- především u firem, které s takovými látkami nakládají, vyrábějí je, skladují, kdy může dojít ke kontaminaci půdy, ovzduší nebo vody. Lze použít LINKU 82, ARS 12M, PDP-2, ochranné obleky OPCH70 nebo SOO-CO, zásahové obleky FIREMAN IV a OL2.

h) při havarijním znečištění vod – únik ropných produktů,

- taková situace může nastat při průniku ropných produktů přímo do povrchových vod, do kanalizace nebo průsakem do podzemních vod. Zde se používá zásahová T815, s nornými stěnami, čerpadlem a člunem NL-8, člun ZODIAC, pro záchranáře, chemický automobil ARS 12M.

ch) při radiačních nehodách a haváriích

- jedná se o pracoviště, která při své činnosti používají významné zdroje ionizujícího záření, jako například JE Temelín a JE Dukovany. V těchto případech používají příslušníci zpr

---

²⁰ „Vojenské záchranné útvary (2006, s. 34,38)“

ochranné obleky OPCH 90 PO, OPCH 70, SOO-CO, UAZ CH, pro radiační průzkum, LINKU 82, PDP-2, vysokotlaký agregát SANIJET, pro dekontaminaci.

1.3.1 Podmínky a zásady nasazení sil a prostředků AČR k záchranným pracím

Síly a prostředky AČR k záchranným pracím plní nejen úkoly záchranné, ale i humanitární a to zejména z pohledu civilní ochrany, především pak v případech vzniku živelních pohrom a velkých průmyslových havárií a k plnění úkolů Policie ČR. Podmínky a zásady nasazení těchto sil a prostředků upravuje Směrnice náčelníka Generálního štábu AČR k nasazení sil a prostředků AČR v součinnosti se složkami IZS.

Tato směrnice vychází z ustanovení několika platných právních předpisů a rozpracovává i opatření, která vyplývají z Rámcové smlouvy mezi Ministerstvem vnitra a Ministerstvem obrany o spolupráci v oblasti IZS a Dohody o plánované pomoci na vyžádání mezi Ministerstvem vnitra – GŘ HZS ČR a Ministerstvem obrany – Generálním štábem AČR.

Právní předpisy, ze kterých vychází směrnice náčelníka GŠ AČR:

- zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů,
- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška MV č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS, ve znění pozdějších předpisů.

K záchranným a likvidačním pracím je oprávněno vyžadovat síly a prostředky AČR k záchranným pracím u Náčelníka Generálního štábu AČR prostřednictvím příslušného operačního a informačního střediska HZS Ministerstvo vnitra, hejtmani krajů, primátor hlavního města Prahy a starostové obcí, v jejichž obvodu došlo k pohromě, nebo mimořádné události, pokud nehrozí nebezpečí z prodlení.

V případě, že hrozí nebezpečí z prodlení, jsou oprávněni vyžádat síly a prostředky AČR k záchranným pracím Ministerstvo vnitra, hejtmani krajů, primátor hlavního města Prahy a starostové obcí, v jejichž obvodu došlo k pohromě, velitel zásahu a velitel jednotky požární ochrany, řídicí důstojník HZS prostřednictvím příslušných operačních a informačních středisek HZS v souladu s poplachovými plány IZS, havarijními plány krajů a vnějšími havarijními plány, u velitelů armádních záchranných praporů, velitele 15. ženijní záchranné brigády, velitele krajského vojenského velitelství, velitele vojenského útvaru nebo náčelníka vojenského zařízení, které je nejbližší místu mimořádné události.²¹

O nasazení sil a prostředků AČR k záchranným pracím rozhoduje Náčelník generálního štábu AČR prostřednictvím Společného operačního centra Ministerstva obrany. Jestliže hrozí nebezpečí z prodlení, může o nasazení sil a prostředků rozhodnout velitel vojenského útvaru nebo náčelník vojenského zařízení, u kterého bylo nasazení vyžádáno.

1.3.2 Nasazení záchranných praporů AČR a prostředků AČR v rámci IZS

Vyžádané síly a prostředky AČR zabezpečují především záchranné prapory. K bezprostřednímu nasazení stanovených sil a prostředků v souladu s poplachovými plány, havarijními plány krajů a vnějšími havarijními plány je možno vyslat výjezdovou záchrannou jednotku a techniku, záchranný a vyprošťovací odřad a techniku na vyžádání.

Síly a prostředky záchranných praporů a vojenských zařízení vyčleněné do ostatních složek IZS se vyžadují v souladu s poplachovými plány, havarijními plány krajů a vnějšími havarijními plány u Společného operačního centra Ministerstva obrany prostřednictvím Operačního a informačního střediska Generálního ředitelství HZS České republiky.²²

Nasazení sil a prostředků vojenských útvarů, vojenských zařízení a vojenských záchranných útvarů Armády ČR bude realizováno pouze v případě, že neohrozí plnění základního úkolu stanoveného ozbrojeným silám v § 9 zákona č. 219/1999 Sb.²³ Základním úkolem ozbrojených sil je připravenost k obraně ČR a bránit ji proti vnějšímu napadení

---

²¹ „Rosická (2006, s. 32)

²² „Rosická (2006, s. 32)

²³ Rámcová smlouva mezi MV a MO o spolupráci v oblasti IZS, čl.2, odst. 6)

a také plní úkoly vyplývající z mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně proti napadení.

1.3.3 Nasazení dalších sil a prostředků AČR

Jestliže se ukáže, že síly a prostředky nasazených záchranných praporů, vojenských útvarů a vojenských zařízení vyčleněných do ostatních složek IZS k plnění požadovaných úkolů nedostačují, řeší požadavky hejtmanů krajů, primátora hlavního města Prahy a starostů obcí na nasazení dalších potřebných sil a prostředků předané prostřednictvím Operačního a informačního střediska HZS Náčelník Generálního štábu přes Společné operační centrum Ministerstva obrany. Při mimořádných událostech většího rozsahu, tzn. kraj a více se řeší nasazení vojenských útvarů a zařízení podle zákonů č. 239/2000 Sb., a č. 219/1999 Sb., pouze centrálně na základě nařízení Náčelníka Generálního štábu AČR. V případě zasažení většího území České republiky mimořádnou událostí, rozhoduje o nasazení Armády ČR vláda na návrh ministra vnitra.²⁴

Vojenskou techniku s nezbytně nutnou obsluhou lze použít i v jiných závažných situacích ohrožujících život, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí, kdy příslušné správní úřady, orgány územní samosprávy, právnické osoby, požární ochrana nebo vojenské záchranné útvary nemají potřebnou techniku k odstranění takového ohrožení. Použití vojenské techniky s nezbytně nutnou obsluhou mohou vyžadovat v těchto případech příslušní vedoucí správních úřadů, orgánů územní samosprávy, právnických osob nebo požární ochrany u Náčelníka Generálního štábu. Náčelník Generálního štábu o použití vojenské techniky informuje ministra, který následně informuje vládu.²⁵

Možné úkoly použití dalších jednotek Armády ČR, konkrétně ženijního vojska, které disponuje potřebnými specialisty a technikou vychází z Ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky a samozřejmě již uvedených zákonů č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a č. 239/2000 Sb., o IZS. Toto použití vojsk při nevojenských ohroženích a činnostech se zdá být i v budoucnu

---

²⁴ „Rosická (2006, s. 32)“

²⁵ Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR, § 19)

nezbytné. Je třeba také zdůraznit, že právě ženijní vojsko AČR svým výcvikem, odbornou připraveností, speciální technikou a ženijními prostředky má dobré předpoklady pro efektivní použití a nasazení při záchranně lidí, materiálních hodnot a obnově infrastruktury. Odborný výcvik ženijních specialistů obsahuje řadu prvků a činností, na které jsou připravovány také záchranné jednotky AČR ²⁶

V případě nevojenských hrozeb lze hovořit u těchto jednotek především o podpůrných operacích při živelních pohromách, průmyslových haváriích a humanitárních akcích, kde se soustřeďují na ženijní průzkum, záchranné, vyprošťovací a prvořadě likvidační práce v postižených oblastech a dále ženijním zabezpečením činnosti jednotek IZS, vlastního útvaru (odřadu), obnovu infrastruktury, odstraňování následků mimořádných událostí a asistenční činnost.²⁷

Nelze také zapomenout na vojenské zdravotnictví, tedy konkrétně na šest vojenských polních nemocnic, které jsou postupně dovybavovány tím nejšpičkovějším zdravotnickým zařízením, a jsou schopným provozu za extrémních podmínek, přičemž jejich práce je vysoce ceněna a je na velmi dobré profesionální úrovni.

1.3.4 SAR

Z hlediska dalších sil AČR, konkrétně pátrání a záchrany, stojí ještě za zmínku jednotky SAR (Search and Rescue), kdy se jedná o použití letadel, plavidel, ponorek, speciálních záchranných týmů a techniky k pátrání a záchraně osob v tísni na moři a na souši. Všechny země NATO podepsaly chicagskou konvenci z roku 1947 o Mezinárodním civilním a leteckém pátrání a záchraně a mezinárodní konvenci o námořním pátrání z roku 1979 a podle těchto konvencí se zavázaly, že budou při SAR dodržovat zásady, postupy a minimální normy. Každá země si při pátrání a záchraně zodpovídá za určitou oblast nebo určitý počet oblastí (Search and Rescue Regions), v nichž jsou operace řízeny Záchrannými koordinačními středisky. U nás se na tuto činnost specializuje 233. vrtulníková letka AČR umístěná v Líních u Plzně. Je zde zaveden systém 24hodinových služeb, kdy jsou zde vedle

---

²⁶ „Doležal, Kroupa (2003, s. 138)

²⁷ „Doležal, Kroupa (2003, s. 140)

sebe umístěny vrtulníky LZS (letecká záchranná služba) a SAR. Provoz těchto složek je dnes již výhradně na typech W-3A Sokol, v barvách AČR. Dříve však vrtulníky vyčleněné pro SAR létaly s červeno-bílým nátěrem.²⁸

1.3.5 Materiální základna humanitární pomoci

Každý záchranný prapor má k dispozici základnu humanitární pomoci (MZHP), kterou je schopen rozvinout do 24 hodin od vyžádání. Kapacita takovéto základny je u 152., 153., 154., 155., 156. záchranného praporu pro 450 osob, u 157. záchranného praporu pro 300 osob.

MZHP slouží k zabezpečení základních životních potřeb postiženému obyvatelstvu jako je ubytování, ošacení, stravování na nezbytně nutnou dobu. Vzhledem k tomu, že tyto zařízení slouží jako provizorium, jsou z nich osoby postupně odesílány do stacionárních humanitárních zařízení. Základny se využívají při živelních pohromách a lze je využít i pro dočasné umístění uprchlíků. V případě válečného konfliktu je možné materiál těchto základen poskytnout jako prostředky pro vybavení úkrytů pro obyvatelstvo.

Vývoz materiálu k rozvinutí materiální základny humanitární pomoci je plánován do 360 minut od obdržení požadavku, přičemž na výstavbu a zabezpečení provozu po přesunu na místo se plánuje 12 hodin. Veškerý materiál potřebný k rozvinutí základny je zabezpečován silami a prostředky záchranného praporu, pouze potraviny pro přípravu stravy zabezpečuje ten, kdo si pomoc vyžádal. Provoz základny zpravidla zabezpečují osoby zmocněné hejtmanem, přednostou městského úřadu, primátorem města, k převzetí základny.²⁹

Stanový tábor, který je součástí materiální základny humanitární pomoci je členěn na:

- přijímací středisko (zabezpečuje lékařské prohlídky, převlečení a hygienu),
- zdravotnické středisko (vyšetření nemocných, léčení),
- prostor pro ubytování (oddělené),
- prostor pro osobní hygienu,

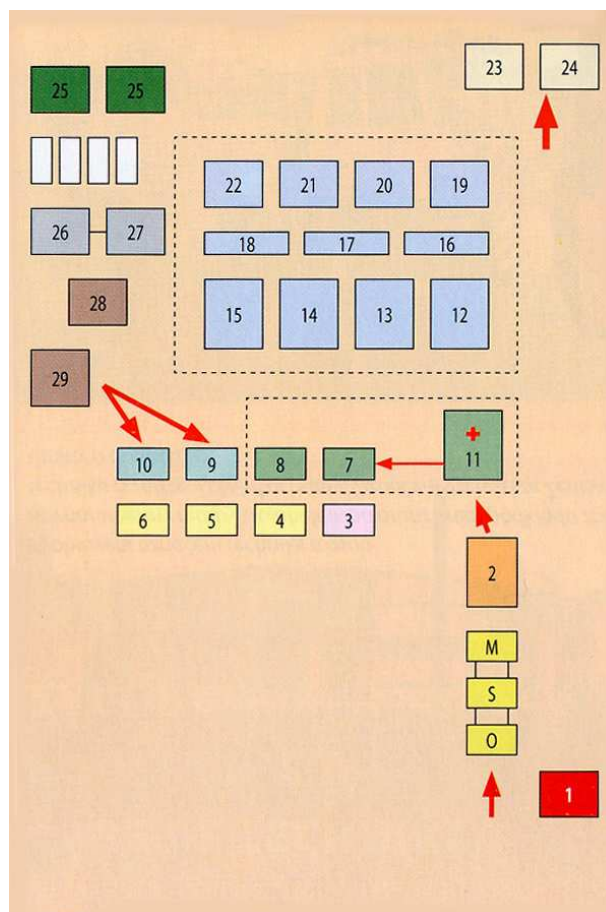
²⁸ Časopis LK (9/2006, s. 72)

²⁹ „Rosická (2006, s. 40)

- stravovací středisko (příprava a konzumace stravy),
- prostor pro zabezpečení personálu (sklady, zdrojové agregáty).

- 1 Dozorčí MZHP
- 2 Vystrojovací středisko
- 3 Stanoviště náčelníka základny
- 4 Sušárna
- 5 Sprcha
- 6 Umývárna
- 7 Izolátor
- 8 Lůžková část
- 9 Jídelna
- 10 Jídelna
- 11 Ambulance
- 12 - 22 Ubytování (stany)
- 23 WC
- 24 Odpadky
- 25 Týlové zabezpečení
- 26 Úpravna vody
- 27 Pitná voda
- 28 Chladící boxy
- 29 Polní kuchyně

Obr. 3 Varianta možného uspořádání MZHP

Osobní hygiena, stravování a ubytování je zabezpečeno polním způsobem. K MZHP je nutná minimálně jedna přístupová komunikace, která je zpevněná a umožní tak přísun materiálu a jeho vyložení vysokozdvíhými vozíky. To zabezpečí včasné vyložení materiálu a zahájení budování jednotlivých stanovišť.³⁰

³⁰ Vojenské záchranné útvary – možnosti využití (2006, s. 47)

1.4 Působnost záchranných jednotek AČR a jejich postavení v IZS

Armáda ČR disponuje zejména v chemických a ženiijních útvarech některými zcela ojedinělými kapacitami, využitelnými v rámci záchranných a likvidačních prací. Současně má plně funkční mobilní polní nemocnice, vojenské záchranné prapory, disponuje mobilními zařízeními pro ochranu obyvatelstva a letectvo, které disponuje vrtulníky těžké kategorie.

K zapojení těchto speciálních i mobilních kapacit (odřadů) do IZS na ústřední i krajské úrovni byla uzavřena rámcová smlouva mezi Ministerstvem obrany a Ministerstvem vnitra a na jejím základě byla uzavřena dohoda o plánované pomoci na vyžádání mezi MV - Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru ČR a MO, Generálním štábem Armády ČR, přičemž na jejím základě je ze 44 odřadů zařazených do Ústředního poplachového plánu IZS 19 odřadů Armády ČR.

Před zánikem bipolárního světa byly ozbrojené síly tak početné a technicky vybavené, že při vzniku téměř jakékoliv závažnější mimořádné události byli vojáci využíváni jako základ odezvy. Účinně zasahovali u velkých havárií až po likvidaci sněhových kalamit. Z pohledu dnešní Armády ČR s přihlédnutím ke snížení početních stavů je něco takového téměř vyloučeno, ale legislativní setrvačností zůstalo dosud zachováno právo nejen krajů, ale i obcí žádat nejbližší útvar AČR o vyslání sil a prostředků.

V současné době proto existuje snaha krajů zařadit síly a prostředky AČR do plánů IZS krajů. Tyto útvary mají stanovenou územní působnost a za běžného mírového stavu úkoly vyplývající ze začlenění do IZS krajů bezproblémově plní.

Jako řešení této situace bylo stanoveno, že nasazení vojáků bude realizováno prostřednictvím mechanismů IZS a byl stanoven limit maximálně 1200 vojáků, kteří mohou být nasazeni ve prospěch záchranných a likvidačních prací v rámci IZS. Problém je však v tom, že početní stavy vojenských a záchranných útvarů AČR dohromady vyčerpávají stanovený limit a za krizového nebo válečného stavu by nemohly současně plnit úkoly pro

územní potřeby, pro potřeby ústřední koordinace záchranných a likvidačních prací a pro vlastní potřebu vedení vojenských operací.

Vzhledem k těmto skutečnostem byla v roce 2005 zpracována *Studie o místě a úloze záchranných praporů 15. ženijní záchranné brigády v krizových situacích a za válečného stavu*. Studie konstatuje, že bude navrženo, aby k vytvoření podmínek pro předání záchranných praporů pod operační řízení MV - GŘ HZS ČR za válečného stavu bylo uvažováno o vytvoření velitelského prvku. Ten by zabezpečoval jak vyčlenění řídicího prvku k MV - GŘ HZS ČR, tak i administrativní řízení a logistickou podporu nasazených záchranných praporů.³¹

1.4.1 Působnost záchranných praporů AČR

Záchranné prapory mají předurčená a vymezená teritoria pro svou působnost a následující grafická mapa uvádí dislokace jednotlivých záchranných praporů a jejich regionální (územní) působnost ke krajům v rámci České republiky.

Obr. 4 Rozmístění záchranných praporů a jejich regionální působnost

³¹ „Navrátil, Brádka (2006, s.8)

Velitel 15. ženijní záchranné brigády může v případě větší mimořádné události organizovat posílení nasazeného záchranného praporu v místě události jiným záchranným praporem nebo může organizovat jeho vystřídání k obnově sil a prostředků. ³²

Velitelé záchranných praporů odpovídají v regionu takto stanovené působnosti za organizaci a zabezpečení plnění humanitárních úkolů civilní ochrany. K tomu mají i pravomoc jednat s představiteli orgánů státní správy a samosprávy odpovídajících úrovní, a s funkcionáři operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému.

Tab. 3 Působnosti záchranných praporů³³

Ú t v a r	P ů s o b n o s t
152. zpr Kutná Hora	Hlavní město PRAHA (část města na pravém břehu řeky Vltavy), Středočeský kraj (území na pravém břehu řeky Vltavy), Liberecký kraj, Královéhradecký kraj
153. zpr J.Hradec	Jihočeský kraj, kraj Vysočina
154. zpr Rakovník	Hlavní město PRAHA (část města na levém břehu řeky Vltavy), Středočeský kraj (území na levém břehu řeky Vltavy), Karlovarský Kraj, Ústecký kraj, Plzeňský kraj
155. zpr Bučovic	Jihomoravský kraj, Zlínský kraj
156. zpr Olomouc	Olomoucký kraj, Pardubický kraj
157. zpr Hlučín	Moravskoslezský kraj

Tato regionální působnost zpr je stanovena v souladu se „Směrnicí náčelníka Generálního štábu Armády České republiky k nasazení sil a prostředků Armády České

³² „Kovařík (2005, s. 25)“

³³ Vojenské záchranné útvary – možnosti využití (2006, s. 4)

republiky v součinnosti se složkami integrovaného záchranného systému a k plnění úkolů Policie České republiky“ z března 2005.³⁴

1.5 Součinnost AČR a IZS

Na centrální úrovni zabezpečuje organizaci součinnosti s orgány státní správy a samosprávy Společné operační centrum Ministerstva obrany, na regionální úrovni velitel krajské vojenské správy, v obvodu své působnosti velitel záchranného praporu a v okruhu posádek jsou to velitelé posádek. Úzkou součinnost poskytuje i náčelník Vojenské policie.

K bezprostřednímu řízení sil a prostředků nasazených v součinnosti se složkami IZS nebo k plnění úkolů PČR se zřizují na všech úrovních operační střediska k řízení a pro koordinaci nasazených sil a prostředků AČR se složkami IZS a orgány státní správy.³⁵

Na operačních centrech jsou pak přítomni potřební odborníci pro řízení záchranných prací na resortních a vládních úrovních, přičemž podle konkrétních potřeb jednotlivých velitelů záchranných praporů je možné rozšířit řízení operačních středisek k řízení nasazených jednotek a zajištění součinnosti s operačními a informačními středisky HZS a operačními středisky 15. ženíjní záchranné brigády včetně krajské vojenské správy. Do těchto středisek se zařazují občanští zaměstnanci a vojáci, kteří mají potřebnou odbornou způsobilost k charakteru konkrétní činnosti nasazených sil AČR. Velitel krajské vojenské správy zajistí účast vlastních příslušníků v orgánech kraje zodpovědných za řízení záchranných a likvidačních prací. V případě hrozby mimořádné události se operační střediska v Armádě ČR aktivují postupně podle míry nebezpečí a rozsahu.

V místě nasazení sil řídí a koordinuje záchranné práce velitel zásahu, přičemž velitelem zásahu je velitel jednotky požární ochrany nebo příslušný funkcionář HZS České republiky, který má právo přednostního velení. V případě, že na místě zásahu není ustanoven žádný velitel, přebírá velení složek IZS velitel té složky, která má na místě převažující činnost. Velitel nasazených sil a prostředků AČR hlásí po dosažení místa zásahu svoji přítomnost a množství sil a prostředků, kterými na místě disponuje. Dále svým

---

³⁴ Vojenské záchranné útvary – možnosti využití (2006, s. 4)

³⁵ „Rosická (2006, s.33)“

nadřízeným podává z místa informace o situaci na místě a plnění úkolu, přičemž hlásí takovou situaci, kdy je bezprostředně ohrožen život a zdraví nasazených sil a činí taková neodkladná opatření, aby zamezil ohrožení jejich životů a zdraví.

Společností kladně hodnoceným druhem použití armády je právě její nasazení k plnění úkolů veřejné správy při pomoci odstraňování nejrůznějších následků živelních pohrom a mimořádných událostí, kdy byly ohroženy životy, zdraví a majetkové hodnoty nebo životní prostředí a správní orgány a úřady, případně orgány územní samosprávy a další složky nejsou schopné zajistit záchranné a likvidační práce vlastními silami.

Po roce 1989 se zde objevuje snaha eliminovat působení armády při pomoci veřejné správě. V roce 1997 po povodních se zde však objevila snaha o to, aby nasazení armády bylo omezeno pouze a výhradně na nejnutnější případy, přičemž byl požadavek o co nejpružnější a nejefektivnější možnost vyžádání této pomoci. Byl to trend ochrany před možným zneužitím a současně o co nejefektivnější využití prostředků armády.

V ustanovení § 15 zákona č. 219/1999 Sb. o ozbrojených silách České republiky ve znění zákona č. 352/2001 Sb. a zákona č. 320/2002 Sb. se doslova uvádí: „použití armády k záchranným pracím a k likvidaci následků pohromy je dočasné organizované nasazení vojenských útvarů a vojenských zařízení s potřebným vojenským materiálem pod velením příslušného velitele nebo náčelníka, k němuž dochází, pokud příslušné správní úřady, orgány územní samosprávy, požární ochrany nebo vojenské záchranné útvary nemohou zajistit záchranné práce nebo likvidaci následků pohromy vlastními silami“.³⁶

1.5.1 Pozice záchranných jednotek AČR v rámci IZS

Struktura IZS je podrobně rozepsána v § 4 zákona č. 239/2000 Sb. o IZS, kde jsou jednotlivé složky zařazené do IZS rozděleny na základní a ostatní. Základními složkami IZS jsou Hasičský záchranný sbor ČR a jednotky požární ochrany zařazené v plošném pokrytí území kraje, Policie ČR a Zdravotnická záchranná služba, které jsou schopny rychle a nepřetržitě zasahovat a mají působnost na území celého státu.

---

³⁶ Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR, § 15)

Celý systém pak řeší i plánovanou pomoc ostatních složek IZS. Počítá se zapojením Armády ČR, konkrétně vyčleněnými silami a prostředky ozbrojených sil, obecních a městských policií, zdravotnických zařízení (zejména nemocnice).

Hasičský záchranný sbor ČR

Hasičský záchranný sbor České republiky (HZS) je základní složkou IZS, jehož základním posláním je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytování účinné pomoci při mimořádných událostech. Plní úkoly v rozsahu a za podmínek stanovených zákonem č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, zák. č. 239/2000 Sb., o IZS a zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení. Za tímto účelem spolupracuje se správními úřady a jinými státními orgány, orgány samosprávy, právníky a fyzickými osobami, s mezinárodními organizacemi a zahraničními subjekty.

HZS České republiky tvoří :

1. Generální ředitelství HZS ČR, které je součástí Ministerstva vnitra.
2. Hasičské záchranné sbory krajů.

Součástí Generálního ředitelství HZS České republiky je ústřední operační a informační středisko a součástí HZS kraje je krajské operační a informační středisko. V rámci HZS ČR je uzavřeno přibližně 750 dohod o plánované pomoci na vyžádání IZS, z toho přibližně 550 dohod o plánované pomoci na vyžádání, na základě kterých jsou sestavovány poplachové plány IZS.³⁷

Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí jednotkami PO

Další základní složkou IZS tak, jak ji určuje zákon č. 239/2000 Sb. o IZS, jsou jednotky požární ochrany (JPO) zařazené do plošného pokrytí JPO. Jednotkou PO se rozumí organizovaný systém tvořený odborně vyškolenými osobami, požární technikou

---

³⁷ „Navrátil, Brádka (2006, s.5)

a věcnými prostředky požární ochrany. Plošným pokrytím JPO se rozumí rozmístění JPO na území krajů a území hl. m. Prahy.

Zdravotnická záchranná služba

Zdravotnickou záchrannou službu (ZZS) tvoří celkem 14 územních středisek s právní subjektivitou, která pokrývají všechny kraje a hlavní město Praha. Organizační struktura Zdravotnické záchranné služby není jednotná, její řízení na rozdíl od ostatních složek IZS není centralizované a neexistuje samostatný zákon o její činnosti. V případě Zdravotnické záchranné služby se nejedná o autonomní systém a při plnění své funkce se opírá o zastaralý zákon č. 20/1996 Sb., o péči a zdraví lidu ve smyslu pozdějších předpisů a vyhlášek Ministerstva zdravotnictví č. 434/1992 Sb., o zdravotnické záchranné službě ve znění pozdějších předpisů. Ministerstvo zdravotnictví plní pouze metodickou funkci.³⁸

ZZS však rozhodně není sborem ve smyslu zákona č. 239/2000 Sb., o IZS. Střediska ZZS jsou samostatně působící subjekty vedle okresních nemocnic. Jediným účinným řešením, schopným vytvořit prostředí pro fungování ZZS ve smyslu všech právních norem, které její činnost upravují, se jeví zákon o ZZS, kterým se doplní soustava zdravotnických zákonů a musí zde být zajištěna odpovědnost MZ.

Policie České republiky

Policie České republiky (PČR) je ozbrojeným bezpečnostním sborem České republiky, je také výkonným orgánem státní moci a plní úkoly v oblasti bezpečnosti občanů, ochrany majetku a veřejného pořádku. Veškeré její úkoly, organizace a oprávnění jsou dány v zákoně č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů.

Policie ČR je podřízena Ministerstvu vnitra a tvoří ji :

1. Policejní presidium České republiky,

---

³⁸ „Rosická (2006, s. 25,26)

2. útvary s působností na celém území České republiky,
3. útvary s územně vymezenou působností.

V rámci zabezpečování úkolů IZS, plní Policie ČR tyto úkoly prostřednictvím operačních středisek a výkonných útvarů.

Ostatní složky IZS

K ostatním složkám, které podle § 4 zákona o Integrovaném záchranném systému poskytují pomoc na vyžádání, náleží :

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,
- ostatní ozbrojené bezpečnostní a záchranné sbory,
- orgány ochrany veřejného zdraví,
- havarijní, pohotovostní, odborné a další složky,
- zařízení civilní ochrany,
- neziskové organizace a sdružení občanů, které je možno využít k záchranným a likvidačním pracím.

K posílení základních složek IZS při likvidaci následků katastrof v případech, kdy vzniklou situaci nemohou složky zvládnout, se využívají síly a prostředky AČR. Armáda České republiky poskytuje pomoc na základě principu dodatečné podpory a příslušných legislativních a dalších předpisů.³⁹

Tradičně jsou mezi ostatními složkami IZS Báňská záchranná služba, Horská služba, Vodní záchranná služba Českého červeného kříže, Speleologická záchranná služba České speleologické společnosti a další havarijní, pohotovostní a odborné složky, ve kterých je jejich činnost dána jednak povinností ze zákona (k tomuto vytvářejí profesionální základnu), jednak jsou dílem založeny na entuziasmu a zájmu nadšenců občanských sdružení, ale někdy mají i podíl komerčního využití a vlivů. Ostatními složkami IZS jsou také právnické osoby, které mají využitelné prostředky a jsou ochotny garantovat jejich nasazení v potřebných časových limitech, např. odtahové služby.

---

³⁹ „Rosická (2006, s. 26)“

1.5.2 Spojení mezi záchrannými jednotkami AČR a základními složkami IZS

Důležitým faktorem na místě nasazení složek IZS a to jak základních, tak ostatních, včetně záchranných praporů AČR je spojení těchto jednotek mezi sebou a přenos životně důležitých informací pro lepší koordinace práce na místě samém a efektivního využití všech složek.

Armáda ČR, konkrétně 15. ženijní záchranná brigáda a její záchranné prapory používají celkem tři druhy spojení a to vysílačky MOTOROLA zcela nekompatibilní se systémem MATRACOM, který používají dvě základní složky IZS. Jsou to HZS a PČR, za druhé již zmiňovaný systém MATRACOM, avšak bez společného kanálu s HZS a PČR a dále satelitní radiostanice RF13. V praxi tak velitelé nasazených jednotek, odřadů případně celých útvarů používají při mimořádných událostech mobilní telefony.

V současné době využívají společný systém spojení na území ČR pouze dvě základní složky IZS a to Hasičský záchranný sbor ČR a Policie ČR, tedy složky pod patronací MV ČR a to pomocí digitální technologie systému MATRACOM 9600, projekt PEGAS. Základem tohoto projektu je regionální síť, kdy systém nabízí kvalitní pokrytí a to i v místech s problémovým přenosem. Systém je řešen jako buňkový, kde každá buňka pracuje se svazkem radiových signálů. Vlastní radiové kanály v rámci buňky se dělí na kanál řídicí a kanál provozní. Přejít mezi buňkami je plně automatický bez zásahu obsluhy, čímž je zabezpečeno plošné pokrytí území. Principiálně lze tento systém přirovnat ke komunikačnímu systému sítí GSM využívaných pro komunikaci pomocí mobilních telefonů. Tento systém by měl umožňovat kvalitní komunikaci mezi jednotlivými složkami IZS a to jak operačních středisek, tak převážně jednotek na místě mimořádné události. Určitou zvláštností tohoto systému je bezproblémové propojení koncových zařízení (vysílaček) s telefonní sítí a naopak. HZS ČR byl tímto systémem vybaven později než Policie ČR a už v prvopočátku, kdy jej začali hasiči používat vyvstal jeden zásadní problém a to ten, že vysílačky nejsou vodotěsné a nemají žádné ochranné vybavení proti vodě. V případě, že dojde ke kontaktu vysílačky s vodou, což se u hasičů stává při zásahu běžně, dochází k úplnému výpadku spojení a radiostanice je nefunkční. Kanál, kterým by si jednotky IZS na místě domlouvaly a koordinovaly svou činnost, ve většině případů není

spuštěn a nelze jej tedy na ruční radiostanici naladit. Veškerá komunikace mezi policií a hasiči probíhá tedy přes svá operační střediska a nebo je prováděna pomocí pevných a mobilních telefonních linek, což samozřejmě způsobuje jisté časové prodlení. Také další pracovníci státní správy a samosprávy, používají tzv. krizové mobilní telefony s krizovým číslem sloužící pro koordinaci jednotlivých složek IZS.

Nicméně řešení komunikace IZS pomocí telefonní sítě není ideální. Zdravotnická záchranná služba používá autonomní analogovou radiovou síť, která se systémem MATRACOM z technických důvodů nekomunikuje.

1.4 Základní legislativa

Nasazení sil a prostředků záchranných útvarů se uskutečňuje na základě těchto zákonných norem :

- **Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách**, v §§ 15 - 17 upravuje použití Armády ČR k záchranným pracím, stanovuje kompetence hejtmanů krajů pro vyžadování použití armády a právo NGŠ AČR rozhodovat o jejím nasazení a řízení. § 18 definuje situaci odstraňování jiného nebezpečí za využití vojenské techniky. § 19 definuje způsob použití záchranných útvarů k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany a zdůrazňuje jejich přednostní využívání před ostatními vojenskými útvary.

- **Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů**, kde se v § 1 definuje předmět úpravy – zákon vymezuje IZS, složky a jejich působnost, pravomoc státních orgánů a orgánů samosprávných celků, práva a povinnosti při přípravě na mimořádnou událost, při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po vyhlášení krizových stavů. V §§ 3 - 5 je objasněno použití, složky a stálé orgány pro koordinaci IZS. §§ 19 - 22 řeší organizaci záchranných a likvidačních prací, zvláště pak kompetence velitele zásahu, oprávnění vyžadovat pomoc, plánovanou pomoc na vyžádání a ostatní pomoc. §§ 23 - 26 uvádějí povinnost právnických a fyzických osob zahrnutých do havarijních a vnějších havarijních plánů. Tyto osoby jsou v souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi m.j. povinny poskytnout osobní nebo věcnou

pomoc, strpět vstup osoby na pozemky, strpět umístění systému varování a vyrozumění. K plnění úkolů civilní ochrany mohou právnické a podnikající fyzické osoby zřizovat zařízení civilní ochrany.

- **Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení** stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávních celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením a při jejich řešení,⁴⁰ § 3 uvádí, že jako stav nebezpečí se může vyhlásit krizová situace, při které nelze odvrátit ohrožení běžnou činností IZS.

- **Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy** upravuje přípravu hospodářských opatření pro stav nebezpečí 1), nouzový stav 2), stav ohrožení státu 3) a válečný stav 4) a přijetí hospodářských opatření po vyhlášení krizových stavů, dále také stanovuje pravomoc vlády a správních úřadů a povinnosti fyzických a právnických osob.

- **Zákon č. 168/1991 Sb., Dodatek protokolu k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů (Protokol I)**, kde je uveden seznam úkolů civilní ochrany a záchranné prapory nesmí plnit žádné jiné další úkoly, nesmí provádět ani činnost ve prospěch vojenského personálu bojujících vojsk vlastní strany konfliktu. Za válečného stavu plní zpr. zmíněné úkoly civilní ochrany výlučně na území ČR.

- **Zákon č. 110/1998 Sb., Ústavní zákon o zabezpečení ČR**, Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., se v čl. 1 zabývá ochrannou života, zdraví a majetkových hodnot jako jednou ze základních povinností státu. Čl. 2 řeší skutečnost, že jsou-li ohroženy životy a zdraví, majetkové hodnoty nebo životní prostředí může být vyhlášen *nouzový stav*, *stav ohrožení státu* nebo *válečný stav*. V čl. 3 je uvedeno, že bezpečnost ČR zajišťují ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby. Dále, že státní orgány, orgány územních samosprávních celků a právnické a fyzické osoby jsou povinny se podílet na zajišťování bezpečnosti ČR.

---

⁴⁰ Zákon č. 240/2000 sb., o krizovém řízení, § 1

- **Zákon č. 221/2000 Sb., o vojácích z povolání**
- **Zákon č. 222/1999 Sb., o zajištění obrany ČR**
- **Dokument „Vojenská strategie České republiky 2004“**
- **Směrnice NGŠ AČR k nasazování sil a prostředků AČR v součinnosti se složkami IZS a k plnění úkolů Policie ČR**
- **Rámcová smlouva mezi Ministerstvem vnitra a Ministerstvem obrany O spolupráci v oblasti IZS**
- **Rámcová smlouva s jednotlivými HZS krajů**
- **Realizační dohoda o poskytnutí podpory při radiační havárii jaderné elektrárny DUKOVANY a TEMELÍN**

2 Cíle práce a hypotéza

2.1 Cíle práce

Cílem mé bakalářské práce je potvrdit a prokázat, že spolupráce mezi základními složkami IZS a záchrannými jednotkami AČR je na dobré a kvalitní úrovni a vytvořit určitý přehled o současné podobě sil a prostředků Armády ČR používaných v rámci integrovaného záchranného systému, definovat jejich úlohy při spolupráci s dalšími třemi základními složkami IZS - Hasičským záchranným sborem, Policií České republiky a Zdravotnickou záchrannou službou, a zároveň představit Armádu ČR v tomto prostředí i laické veřejnosti.

2.2 Hypotéza

Současný stav v oblasti spolupráce mezi záchrannými jednotkami Armády České republiky a jednotlivými složkami integrovaného záchranného systému České republiky, potažmo mezi ostatními složkami IZS, které jsou nasazovány a používány při mimořádných událostech nebo krizových situacích a stavech, je momentálně na dobré úrovni a to jak z hlediska legislativy, tak z hlediska vybavenosti, připravenosti pro samotný zásah těchto složek.

3 Metodika

Těžiště metodiky mé práce spočívalo především ve shromáždění dostatečného množství aktuálních, teoretických informací získaných z odborné literatury a internetových pramenů, ale i z prakticky získaných informací a to zejména při návštěvě velitelství 15. ženíjní záchranné brigády v Bechyni, kde jsem měl možnost prohlédnout si část záchranných pomůcek a techniky a hovořit přímo s některými odborníky a to jak přímo z velitelství 15. ženíjní záchranné brigády Bechyně, tak z Generálního štábu Ministerstva obrany ČR, kteří mi poskytly cenné informace. Dále následným prostudováním a analýzou těchto materiálů si přiblížit a pochopit danou problematiku a porovnat s odbornou literaturou, která se tímto tématem zabývá.

Při hodnocení dané problematiky a pro ucelený pohled na věc bylo nutné použít zákonné normy platné v České republice, mezi jinými zákony, vyhlášky, rámcové dohody o spolupráci, dohody o plánované pomoci a realizační dohody.

Při zpracování informací byl použit způsob porovnávání (komparace), kdy byly porovnávány dokumenty zabývající se touto problematikou, byly posuzovány zákonné normy a byl hodnocen současný celkový stav v oblasti záchranných jednotek Armády České republiky.

Některé dokumenty uvedené v této práci jsou součástí příloh, aby bylo patrné jakým způsobem jsou zpracovávány, kterých oblastí a problematik se dotýkají a do jaké míry je vlastně řeší.

4 Výsledky

V této části bakalářské práce bych chtěl uvést některé statistické údaje o využití a spolupráci záchranných praporů Armády České republiky zejména za rok 2005 a 2006 a ukázat a shrnout zjištěné skutečnosti o opodstatněnosti existence těchto záchranných praporů, které jsou neocenitelným každodenním pomocníkem integrovaného záchranného systému, potažmo každého občana České republiky.

Následující uvedené tabulky znázorňují celkovou vytíženost záchranných praporů v roce 2005 a 2006 s uvedením nákladů na provoz těchto útvarů v rámci 15. ženijní záchranné brigády. Tyto informace mi poskytl Náčelník operačního oddělení 15. ženijní záchranné brigády Bechyně, pplk. Ing. Marian Nižňan.

Tab. 4 Údaje o vytíženosti 15. žzb za rok 2005

2005	počet osob	počet techniky	počet zásahů	náklady celkem [Kč]
I. čtvrtletí	131	40	16	223 011,80
II. čtvrtletí	24	14	6	60 633,40
III. čtvrtletí	115	53	15	422 792,20
IV. čtvrtletí	110	36	15	324 440,50
celkem	380	143	52	1 030 877,90

Tab. 5 Údaje o vytíženosti 15. žzb za rok 2006

2006	počet osob	počet techniky	počet zásahů	náklady celkem [Kč]
I. čtvrtletí	1206	365	80	6 619 593,50
II. čtvrtletí	682	238	63	5 206 578
III. čtvrtletí	111	51	13	342 528,50
IV. čtvrtletí	60	9	4	105 246
celkem	2059	663	160	12 273 946

Další dvě uvedené tabulky uvádí pořadí, v počtu provedených zásahů jednotlivými záchrannými prapory v roce 2005 a 2006.

Tab. 6 Počty zásahů jednotlivých zpr za rok 2005

záchranný prapor	počet zásahů	pořadí
152. Kutná Hora	4	5 - 6
153. Jindřichův Hradec	6	4
154. Rakovník	13	2
155. Bučovice	4	5-6
156. Olomouc	17	1
157. Hlučín	8	3

Tab. 7 Počty zásahů jednotlivých zpr za rok 2006

záchranný prapor	počet zásahů	pořadí
152. Kutná Hora	15	4.
153. Jindřichův Hradec	47	1.
154. Rakovník	29	3.
155. Bučovice	11	6.
156. Olomouc	46	2.
157. Hlučín	12	5.

Pro dokreslení bych zde ještě uvedl tři tabulky, znázorňující souhrnně položky, nasazení sil a technických prostředků včetně finančních výdajů, v roce 2006 vynaložených 15. ženijní záchranou brigádou na povodně a kalamitní stavy v zimním období.

Tab. 8 Celkové nasazení sil a prostředků 15. žzb za rok 2006

leden – prosince	počet osob	počet techniky	počet zásahů	náklady celkem [Kč]
CELKEM	2059	663	160	12 273 946

Tab. 9 Počet použitých sil a prostředků v zimním období 2006

zima	počet osob	počet techniky	počet zásahů
celkem	965	309	58
náklady celkem 5 487 320 Kč			

Tab. 10 Počet použitých sil a prostředků při povodních v roce 2006

povodně	počet osob	počet techniky	počet zásahů
Celkem	887	238	72
náklady celkem 5 115 421,70 Kč			

Z celkového počtu 160 zásahů v roce 2006 spojených s finančními výdaji 12 273 946,- Kč vynaloženými na zásahy, tedy použití a nasazení prostředků a sil 15. ženijní záchranné brigády a jejich šesti záchranných praporů bylo plných 130 zásahů

s celkovými náklady 10 602 741.70,- Kč při mimořádných událostech, které se dotýkaly široké vrstvy obyvatelstva a rozsáhlého území České republiky.

Vzhledem k uvedeným částkám a množství nasazené techniky a lidských zdrojů, lze konstatovat, že se jedná o skutečně nezastupitelnou pomoc při mimořádných událostech neboť v případě, že by tyto útvary neexistovaly, musely by být tyto částky hrazeny z jiných zdrojů a to by při současné ekonomice a nedostatku finančních prostředků v rozpočtech jednotlivých ministerstev, nebylo dle mého názoru zcela možné, zejména pokud by se jednalo o kvalitu poskytnuté pomoci postiženému obyvatelstvu v co nejširším měřítku. V neposlední řadě i z pohledu údržby a obsluhy například určité těžké vojenské techniky, jako jsou hasící a vyprošťovací tanky a dále speciální techniky u záchranných speciálních čet a jejich chemických a dekontaminačních jednotek.

5 Diskuse

Z hlediska současných negativních trendů v bezpečnostním prostředí je v rámci bezpečnostní strategie ČR kladen důraz na oblast nevojenského ohrožení, kdy se jedná zejména o hrozby a rizika související s terorismem, extremismem, ekologickými a průmyslovými haváriemi a rozsáhlými živelnými pohromami. Tento trend je dán především tím, že lidská společnost je dnes zranitelnější, protože výrazně vzrostl počet obyvatel a vznikla taková technická díla, která zvyšují možnost větší zranitelnosti konkrétní lokality, spojené se značnými lidskými ztrátami. Je potřeba vzít v úvahu i celkovou rostoucí informovanost obyvatelstva.

V souvislosti s tímto vývojem je nezbytné, aby systém na ochranu obyvatelstva držel s tímto trendem krok a lze říci, že se již několik let tak děje a integrovaný záchranný systém ČR prochází již řadu let zásadními změnami. Doležal ve své knize uvádí, že použití vojsk při nevojenském ohrožení či činnosti vojsk v mírových operacích bude nezbytné i v budoucnu, kdy právě jednotky Armády ČR svým výcvikem, odbornou připraveností, speciální technikou a ženiijními prostředky mají předpoklady k efektivnímu použití a pomoci při záchraně lidí, materiálních hodnot a obnově infrastruktury.⁴¹ S tímto názorem do jisté míry souhlasím, neboť rámcová smlouva uzavřená mezi MV a MO počítá při postupném rozvinutí s nasazením až 10 000 příslušníků AČR. A to je mimochodem mnohem víc, než jich bylo nasazeno při povodních v roce 1997 nebo v roce 2002. Tehdy se jednalo o 3 000 až 5 000 vojáků. Samozřejmě, že uvedený maximální počet vojáků by nebyl nasazen v jednom okamžiku, ale při takzvaném překrývajícím se způsobu nasazení.⁴² Nabízí se zde však otázka zda-li je dnes, při stálém vývoji IZS vhodné s přihlédnutím k množství nasazení záchranných praporů AČR ponechávat veškerou tuto techniku včetně odborného personálu pod hlavičkou Armády ČR z důvodu jejich umístění v řadách ostatních složek IZS, tedy jako druhosledových jednotek. Jednou z možností by bylo převést, především pak některé speciální části těchto praporů, jako jsou například záchranné speciální roty, záchranné ženiijní roty pod základní složky IZS, tedy konkrétně HZS ČR, aby bylo jejich nasazení

---

⁴¹ „Doležal (2003, s. 138)“

⁴² viz <http://www.trivis.info/> Armáda České republiky - jedna ze složek IZS

možné v co nejkratší době. Například 157. záchranný prapor v Hlučíně má svou působnost pouze v rámci jednoho kraje, což se zdá z hlediska efektivity vynaložených finančních zdrojů na kompletní vybavení tohoto útvaru jako neekonomické.

Panocha ve své literatuře uvádí, že důraz je v civilní ochranně dnes kladen na profesionální přípravu personálu, která je programově organizována vzdělávacími zařízeními, kdy významná část je věnována i přípravě ochrany obyvatelstva a vzájemné pomoci v případech mimořádných situací.⁴³ Při prostudování dostupných materiálů se toto konstatování skutečně potvrdilo a lze říci, že záchranné jednotky a útvary Armády ČR se dnes těší z možnosti kvalitnější přípravy a připravenosti na nejmodernějších přístrojích a technologiích. Mezi tyto technologie bezesporu dnes patří Centrum simulačních a trenažerových technologií v Brně (CSTT), kde si velitelé jednotek mohou vyzkoušet modelové situace, od přesunu jednotek až po jejich samotné nasazení dále vlastní úsudek a rozhodování. Další nemalým přínosem je výcvik s vrtulníkovou letkou Armády ČR a to jak s vrtulníky LZS, tak SAR. K celkové připravenosti pak pomáhají součinnostní společná cvičení se složkami IZS, především pak s HZS, ZZS a PČR.

Jako problém se jeví oprávněná kritika příslušníků záchranných praporů 15. žzb. a příslušníků složek IZS na problém komunikace v rámci IZS v případě mimořádné události a tím je nefunkčnost jednotného „krizového“ kanálu IZS na stejných komunikačních prostředcích. Kanál, kterým by se jednotky IZS na místě domlouvaly a koordinovaly svou činnost ve většině případů není spuštěn a nelze jej tedy na ručních radiostanicích naladit. Do budoucna je nutné tento problém vyřešit a to zejména pro případy velkoplošných událostí, kdy je potřeba jednotný systém řízení.

Domnívám se, že by mělo dojít v brzké době, řádově několika měsíců k určité nápravě a plnému zprovoznění tohoto spojení u složek PČR, HZS a záchranných složek AČR, neboť tyto složky disponují stejnými komunikačními prostředky systému MATRACOM a v rámci celé ČR bude docházet k centralizaci, slučování okresních operačních středisek PČR a HZS a budou vytvářena krajská operační střediska. Což má mít za následek úsporu času a především finančních prostředků.

---

⁴³ „Panocha (1997, s.21)“

Zdravotnická záchranná služba pak používá autonomní analogovou radiovou síť, která se systémem MATRACOM z technických důvodů nekomunikuje. V některých případech jsou však operační střediska HZS a ZZS dislokována v jednom místě a v případě potřeby je přenos informací velmi rychlý a jednotky obou složek vyrazí k zásahu téměř současně.

Problém se spojením není v tomto případě otázkou vůle, nebo ne vůle, ale je to otázka technického sladění informačních a komunikačních systémů, které jsou u jednotlivých složek IZS na dobré technické úrovni.

6 Závěr

Během shromažďování informací a podkladů pro tuto bakalářskou práci jsem se setkal s aktuálními a konkrétními materiály, které popisují záchranné jednotky Armády ČR, konkrétně 15. ženijní záchrannou brigádu se svými šesti záchrannými a jedním ženijním praporem, působící v rámci integrovaného záchranného systému. Mé úsilí proto směřovalo k tomu, abych potvrdil a prokázal, dobrou spolupráci základních složek IZS se záchrannými jednotkami AČR, dále jsem chtěl vytvořit určitý přehled, který by i laické veřejnosti představil Armádu ČR v rámci IZS v současné podobě.

Podstata existence armády je dána její připraveností na události, o kterých všichni doufáme, že nenastanou. To je ale současně také problém armády - když dlouho nenastávají, v určité části společnosti se začínají projevovat tendence projevující se otázkami typu „Na co my tu armádu vlastně máme?“. Odpověď je prostá, máme ji právě na to, aby byla připravena na události, o kterých doufáme, že nikdy nenastanou.

Pro mne osobně bylo zpracování tohoto tématu velmi zajímavou a novou zkušeností. Přesvědčil jsem se o tom, že v rámci IZS a Armády ČR, konkrétně u 15. ženijní záchranné brigády a jejich záchranných praporů působí řada skutečných odborníků, kteří svoji práci vykonávají s profesionálním zaujetím a jsou schopni se přenášet i přes určité problémy, které s sebou vznik a fungování takto složitého, ale velmi důležitého systému přinášejí.

I přes některé nedostatky, na které jsem při své práci narazil, mohu konstatovat, že se fungování a spolupráce těchto složek stále rozvíjí a zdokonaluje a systém jako celek funguje. To by nám jistě s vděčností potvrdil ne jeden zachráněný člověk, postižený povodní nebo jinou mimořádnou událostí.

Po bližším seznámení se s 15. ženijní záchrannou brigádou v Bechyni a jejími prapory musím konstatovat, že v současné době se jedná o nezastupitelné jednotky IZS, i když patří mezi ostatní složky IZS. Jejich vybavení, všestrannost nasazení, ale zároveň specializace na určité úkoly (měření chemických, radioaktivních látek, dekontaminace osob a techniky) dělá z těchto jednotek velmi dobře a efektivně zasahující složku při jakékoli mimořádné události, ke které jsou přivoláni. U praporů existují i rámcové dohody o evakuaci osob s příslušnými městy a obcemi, za všechny mohu uvést dohodu mezi

151. ženíjním praporem Bechyně a Městem Týn nad Vltavou, kdy se jedná o evakuaci domu s pečovatelskou službou v případě mimořádné události na jaderné elektrárně Temelín, přičemž prapor poskytuje 2 autobusy s 25 vojáky.

Faktem však zůstává, že celková koncepce IZS se neustále vyvíjí, a proto bude do budoucna nezbytné, definitivně ujasnit další budoucí vývoj a směřování vojenských záchranných útvarů Armády ČR.

Závěrem chci vyjádřit své přesvědčení, že si armádní jednotky záchranných praporů zachovají i nadále vysokou odbornou připravenost a profesionalitu a jejich motto „Sumus hic ut adjuvemur“ (sloužíme, abychom pomáhali) bude jejich prioritou.

Pokud jde o cíl mé práce, kdy jsem se snažil prokázat kvalitní a efektivní fungování spolupráce mezi základními složkami IZS a záchrannými jednotkami Armády ČR, v době jejich společného nasazení při mimořádných událostech, pak jsem přesvědčen, že tento úkol se mi podařilo splnit. Proto se tedy domnívám, že hypotéza o dobré spolupráci mezi jednotlivými složkami IZS a záchrannými jednotkami AČR byla potvrzena. Pevně věřím, že má snaha nebyla zbytečná a tato práce by mohla posloužit jako jeden z materiálů k doplnění této problematiky z pohledu záchranných jednotek AČR.

7 Seznam použité literatury

1. Doležal, L.: *Ženíjní vojsko – historie a současnost*. Praha, Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, 2003. 156 s. ISBN 80-7278-189-8
2. Kovařík, J.: *15. ženijní záchranná brigáda*. Praha, Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, 2005. 65 s. ISBN 80-7278-297-5
3. Navrátil, L., Brádka, S.: *Úkoly krizového managementu v ochraně obyvatelstva*. 1. vyd. České Budějovice, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2006. 80 s. ISBN 80-7040-881-2
4. Panocha, V.: *Integrovaný záchranný systém (IZS) v České republice*. 1. vyd. Praha, ARMEX, 1997. 93 s. ISBN 80-902283-0-5
5. Rosická, Z.: *Možnosti využití Armády České republiky v integrovaném záchranném systému*. Brno, Univerzita obrany, 2006. 88 s. ISBN 80-7231-1344
6. *Vojenské záchranné útvary – možnosti využití*. Praha, Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, 2006. 71 s. ISBN 80-7278-369-6
7. Časopis Letectví + kosmonautika: 233. *vrtulníková letka aneb SAR a HEMS v letectvu AČR*, 82. ročník, 2006, č. 9, ISSN 0024-1156
8. Zákon ČNR č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
9. Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod
10. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR
11. Zákon ČNR č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR
12. Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR
13. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému
14. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení
15. Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy
16. Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky
17. Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně
18. Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách
19. Vyhláška MZ ČR č. 434/1992 Sb., o zdravotnické záchranné službě

20. Rámcová smlouva mezi MV a MB o spolupráci v oblasti IZS
21. Dohoda o plánované pomoci na vyžádání mezi ČR, MV–GŘ HZS ČR a ČR, MO–GŠ AČR
22. Armáda České republiky - jedna ze složek IZS dostupné na World Wide Wet -viz <http://www.trivis.info/view.php?cislocclanku=2005101101> april 24, 2007

8 Klíčová slova

Armáda České republiky

15. ženijní záchranná brigáda AČR

Záchranné prapory AČR

Ženijní prapor AČR

Záchranný odřad

Záchranná výjezdová jednotka

Integrovaný záchranný systém

Mimořádná událost

9 Přílohy

Seznam příloh:

Příloha 1 Přehled dekontaminačních míst

Příloha 2 Realizační dohoda

Příloha 3 Seznam použitých zkratk

Příloha 4 Technika, výstroj a vybavení příslušníku vojenských záchranných jednotek

Příloha 1

NÁČELNÍK GENERÁLNÍHO ŠTÁBU
Armády České republiky

**PŘEHLED DEKONTAMINAČNÍCH MÍST
ZŘIZOVANÝCH V PŘÍPADĚ 3. STUPNĚ MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI
NA JADERNÉ ELEKTRÁRNĚ TEMELÍN
A JADERNÉ ELEKTRÁRNĚ DUKOVANY**

a) Dekontaminační místa zřizovaná v případě radiační havárie na JE TEMELÍN

Dekontaminační místo	Zřizuje	Doba pohotovosti
Hlavní místo: Štičí rybník u Německého dvora (2 km j. SUDOMĚŘICE u BECHYNĚ, vlevo komunikace SUDOMĚŘICE - HODĚTÍN) Záložní místo : nezřizovat	záchranný odřad 155. zpr, BUČOVICE	11 hodin MSO - 1
Hlavní místo: Požární nádrž před obcí DOLNÍ BUKOVSKO (na levé straně vozovky ve směru od TÝNA n/Vlt. - BZÍ) Záložní místo: Nový rybník (4 km z. VESELÍ n/Luž., jz. obce SVINY)	záchranný odřad 156. zpr, OLOMOUC	12 hodin MSO - 2
Hlavní místo: Munický rybník (z. HLUBOKA n/Vlt. hráz rybníka a prostor vpravo komunikace do ZD VONDROV) Záložní místo: Vrbenský rybník (sz. Č. BUDĚJOVICE na původní komunikaci na hrázi rybníka)	záchranný odřad 153. zpr, J. HRADEC	7,5 hodin MSO - 3
Hlavní místo: Požární nádrž 2,5 km szo PROTIVÍN (na levé straně komunikace PROTIVÍN - SKÁL Y) Záložní místo: Tálínský rybník (4 km s. PROTIVÍN vlevo od komunikace před TÁLÍNEM na hrázi Tálínského rybníka)	záchranný odřad 154. zpr, RAKOVNÍK	9 hodin MSO - 4

Hlavní místo: Borovanský potok (v prostoru HEMERA u silničního mostku komunikace DRAŽÍČ - BECHYNĚ) Záložní místo: Rybník Pilný (j. BERNARTICE)	záchranný odřad 152. zpr, KUTNA HORA	8,5 hodin MSO - 5
---	--	----------------------

b) Dekontaminační místa zřizovaná v případě radiační havárie na JE DUKOVANY

Dekontaminační místo	Zřizuje	Doba pohotovosti
KOZICHOVICE (3 km jv. TREBIČ)	záchranný odřad 152. zpr, KUTNÁ HORA	MSO - 1 9 hodin
JAROMĚŘICE nad Rokytnou (MSO 2 km v. od osady LUKOV)	záchranný odřad 153. zpr, J. HRADEC	MSO - 2 6 hodin
OLBRAMOVICE (MSO 2 km sv. OLBRAMOVICE) Dodávka vody péčí HZS	záchranný odřad 155. zpr, BUČOVICE	MSO - 3 6 hodin
PROSIMĚŘICE (MSO 1 kmj. osady STOSIKOVICE)	záchranný odřad 156. zpr,	MSO - 4 8 hodin
MORAVSKÉ BRÁNICE (MSO osada DOLNÍ KOUNICE-prostor starého hřiště TJ) dodávka vody péčí HZS	OLOMOUC rozvine dle pokynů KS jedno upřesněné MSO	MSO - 5 8 hodin
BOSKOVŠTEJN (200 m z. od osady BOSKOVŠTEJN)	záchranný odřad 154. zpr, RAKOVNÍK	MSO - 6 11 hodin
KROKOČIN (MSO rybníky 1 km jv. VELKA BITES, s. dálnice D1)	rozvine dle pokynů KS jedno upřesněné MSO	MSO - 7 10 hodin

Do doby pohotovosti pro zahájení dekontaminace (uvedené v tabulce) je zahrnuta předpokládaná doba přesunu záchranného odřadu, při průměrné rychlosti 40 km/hod včetně doby 2 hodin, potřebných pro rozvinutí všech agregátů na místě a k provedení potřebných terénních úprav v místě dekontaminace.

Velitelství 15.ženijní záchranné brigády

Čj.:

REALIZAČNÍ DOHODA

**mezi vojenskými záchrannými útvary 15.žzb
a Hasičským záchranným sborem JIHOČESKÉHO kraje
o poskytnutí podpory při radiální havárii Jaderné elektrárny
TEMELÍN**

Vojenské záchranné útvary 15. ženijní záchranné brigády, zastoupené

- velitelem 152.zpr KUTNÁ HORA XXXXXXXXXXXXXXXX
- velitelem 153.zpr JINDŘICHŮV HRADEC XXXXXXXXXXXXXXXX
- velitelem 154.zpr RAKOVNÍK XXXXXXXXXXXXXXXX
- velitelem 155.zpr. BUČOVICE XXXXXXXXXXXXXXXX
- velitelem 156.zpr OLOMOUC XXXXXXXXXXXXXXXX

na straně jedné a HZS JIHOČESKÉHO kraje zastoupený ředitelem
XXXXXXXXXXXXXXXX na straně druhé uzavírají

r e a l i z a č n í d o h o d u

o vzájemné výměně informací a o poskytnutí podpory Hasičskému záchrannému sboru a ostatním oprávněným orgánům JIHOČESKÉHO kraje silami a prostředky záchranných praporů 15. žzb (dále jen zpr 15. .žzb) v případě vzniku mimořádné události 3. stupně

radiační (dále jen MU 3. stupně radiační) na Jaderné elektrárně TEMELÍN (dále jen ČEZ - ETE).

Tato realizační dohoda je v souladu a vychází z ustanovení :

- § 15 – 19, zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- § 21, 22, zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému,
- zákona č. 18/1997 Sb., o mírovém využití jaderné energie a ionizujícího záření, ve znění pozdějších předpisů
- § 1, zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů,
- Směrnice k nasazení Armády České republiky v rámci integrovaného záchranného systému při haváriích jaderných elektráren na území České republiky, čj. 96288-5/2004-1618,
- Vnějšího havarijního plánu Jaderné elektrárny TEMELÍN.

Realizační dohoda stanovuje základní organizační opatření a systém součinnosti mezi záchrannými prapory 15.žzb a orgány HZS JIHOČESKÉHO kraje pro poskytnutí podpory silami a prostředky zpr 15.žzb orgánům veřejné správy JIHOČESKÉHO kraje v případě vzniku MU 3. stupně radiační na ČEZ-ETE.

I.

V případě vzniku MU 3. stupně radiační na ČEZ-ETE vyčleňují 152.- 156. zpr 15. žzb na základě vyžádání oprávněných funkcionářů síly a prostředky k plnění následujících úkolů :

- provedení dekontaminace osob, techniky a hospodářských zvířat. Dekontaminace bude provedena záchrannými odřady 152.-156.zpr, které jsou udržovány v prostorech mírové dislokace základen s pohotovostí k výjezdu do 240 minut. Těmito záchrannými odřady lze rozvinout po jednom dekontaminačním místě v plánovaných a předem zrekognoskovaných prostorech na hlavních evakuačních trasách podle přehledu, uvedeného v příloze č. 1 této realizační dohody,
- k podílu na zabezpečení :
  - evakuace osob z ohroženého prostoru,
  - zabezpečení náhradního ubytování,
  - likvidace utraceného hospodářského zvířectva,
  - ženižních prací.

Síly a prostředky k plnění výše uvedených úkolů jsou u zpr zpohotovovány přívyhlášení vzniku MU 3. stupně radiační na ČEZ-ETE v místech stálé dislokace a nasazovány podle potřeb a upřesnění příslušných krizových štábů.

II.

Způsob vyžadování sil a prostředků záchranných praporů

V případě vzniku MU 3. stupně radiační na ČEZ-ETE má právo vyžadovat nasazení sil a prostředků zpr 15.žzb :

- hejtman JIHOČESKÉHO kraje,
- starostové obcí s rozšířenou působností

Nasazení sil a prostředků zpr 15.žzb vyžadují cestou příslušného operačního a informačního střediska HZS JIHOČESKÉHO kraje prostřednictvím :

- operačního dozorčího 15.žzb (dále jen OD 15.žzb) u velitele 15.ženižní záchranné brigády,
- v případě nebezpečí z prodlení přímo cestou stálého operačního dozorčího příslušného záchranného praporu u velitele záchranného praporu.

Kontaktní čísla pro spojení jsou uvedena v příloze č. 2 této realizační dohody.

Vyžadující nese plnou odpovědnost za iniciování výjezdu sil a prostředků zpr 15.žzb.

III.

Trvalé závazky HZS JIHOČESKÉHO kraje pro případ vzniku radiační havárie na JE TEMELÍN

- zabezpečit informaci zpr 15. žzb cestou OD 15. žzb o vzniku MU 2. stupně radiační na ČEZ-ETE,
- provést vyrozumění zpr 15. žzb cestou OD 15. žzb (v případě nebezpečí z prodlení přímo cestou stálých operačních dozorčích zpr) o vzniku MU 3. stupně radiační na ČEZ-ETE,
- v požadavku na nasazení sil a prostředků záchranných praporů uvádět :
  - čas vzniku mimořádné události,
  - kdo o podporu žádá,
  - požadovaný rozsah podpory silami a prostředky zpr
+ která dekontaminační místa zaujmout
+ jaké síly a prostředky k plnění dalších úkolů vyčlenit a prostor jejich nasazení
  - kontakt na příslušného funkcionáře, krizový štáb, jiný příslušný orgán či velitele zásahu,
  - další získané informace,

- nasazené jednotky záchranných praporů mohou být použity pouze k plnění úkolů dekontaminace osob, techniky a podle potřeby i hospodářských zvířat, k provádění záchranných a dalších neodkladných prací,
- navýšení sil a prostředků záchranných praporů základen k plnění dalších nezbytných úkolů a opatření zaměřených k eliminaci radiační havárie bude vyžadováno u velitele 15. žzb cestou OD 15. žzb BECHYNĚ,
- v případě aktivace a rozvinutí základny humanitární pomoci ve prospěch evakuovaného obyvatelstva bude péčí příslušných krizových štábů zabezpečena dodávka proviantu pro přípravu stravy,
- při provádění dekontaminace osob, techniky a hospodářských zvířat zabezpečit péčí příslušných krizových štábů JIHOČESKÉHO kraje :
  - v případě potřeby náhradní oblečení pro obyvatelstvo po provedené dekontaminaci,
  - stanovení prostoru pro vypuštění (uložení) kontaminované vody z dekontaminačních míst,
  - dodání izolační fólie k zabránění průsaku kontaminované vody ze sběrných jímek do půdy,
  - dodávku vody pro provedení dekontaminace v případě nedostatečných kapacit vodních zdrojů v dekontaminačních místech,
  - organizačně zabezpečit pohyb osob a techniky před vstupem do prostoru dekontaminačního místa a po provedené dekontaminaci,
- při řízení společného zásahu sil a prostředků HZS a záchranných praporů bude respektováno ustanovení § 19 zákona č. 239/2000 Sb., a § 15 zákona č. 219/1999 Sb.,
- KŘ HZS JIHOČESKÉHO kraje zabezpečí školení veřejné správy o zásadách využití sil a prostředků zpr 15. žzb,
- KŘ HZS JIHOČESKÉHO kraje poskytne odbornou pomoc v případě zájmu a potřeb záchranných praporů poskytnutím odborných materiálů, výcvikových a účelových prostorů a lektorů.

IV.

Trvalé závazky záchranných a výcvikových základen SÚZO

- okamžité ověření vyrozumění o vzniku MU 2. a 3. stupně radiační na ČEZ-ETE a o požadavku na nasazení sil a prostředků zpr 15. žzb,
- zabezpečení trvalé pohotovosti záchranných odřadů zpr 15. žzb k provádění dekontaminace a její odborné provedení na stanovených dekontaminačních místech,

- využití volných kapacit sil a prostředků záchranných odřadů pro provedení dekontaminace k posílení (zřízení) dalších dekontaminačních míst podle potřeb krizových štábů JIHOČESKÉHO kraje,
- odborné provedení dalších opatření uvedených v úvodní části této realizační dohody v souladu s požadavky krizových štábů a HZS JIHOČESKÉHO kraje,
- zabezpečení dalších opatření k eliminaci následků havárie na ČEZ-ETE, stanovených “Směrnicí k nasazení Armády České republiky v rámci integrovaného záchranného systému při haváriích jaderných elektráren na území České republiky”, čj. 96288-5/2004-1618
- v případě současného vzniku několika mimořádných událostí na území České republiky budou zpr 15. žzb přednostně zabezpečovat opatření související s eliminací radiační havárie na ČEZ-ETE.

V.

Společné závazky všech účastníků realizační dohody

- zabezpečení vzájemné informovanosti a konzultací v oblasti uzavřených vzájemných závazků,
- plánování a provádění společných součinnostních akcí za účelem sladění činnosti pro případ vzniku radiační havárie. Součinnostní akce a cvičení plánovat a provádět na základě potřeb a požadavků všech účastníků realizační dohody podle vzájemného dohovoru. Tato opatření plánovat s perspektivou jednoho roku, podklady a požadavky sladit vždy do 1. září roku předchozího,
- zabezpečení neprodlené informace o zásadních změnách v systému vzájemného uvědomování, včetně průběžné aktualizace změn účastnických čísel telefonního a faxového spojení, a vyžadování zásahu sil a prostředků zpr 15. žzb,
- případné změny v ustanovení “Vnějšího havarijního plánu Jaderné elektrárny TEMELÍN” a opatření u zpr 15. žzb, mající vliv na rozsah a způsob jejich použití v případě radiační havárie na ČEZ-ETE, řešit za účasti všech účastníků realizační dohody a představitelů Velitelství 15. žzb BECHYNĚ,
- změny a doplňky k ustanovení této realizační dohody provádět písemnými, očíslovanými dodatky.

VI.

Závěrečná ustanovení

Náhrady výdajů a škod vzniklých v souvislosti s poskytováním podpory ze strany zpr 15. žzb na výzvu příslušných operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému kraje, budou řešeny v souladu s § 29, 30 a 31 zákona č. 239/2000 Sb.

Tato dohoda nabývá účinnosti dnem 1. 1. 2005. Realizační dohodu lze vypovědět pouze na základě rozhodnutí náčelníka Generálního štábu Armády České republiky a Generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky. Dohodu lze vypovědět písemně s tříměsíční výpovědní lhůtou.

Nedílnou součástí realizační dohody jsou :

Příloha č. 1 – Přehled dekontaminačních míst

Příloha č. 2 – Podklady pro spojení – zainteresovaných složek Armády České republiky, operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému a krizových štábů JIHOČESKÉHO kraje.

Tato smlouva je vyhotovena v sedmi originálech, každá ze stran realizační dohody obdrží jeden výtisk. Jeden výtisk bude zaslán pro potřeby velitele 15. žzb BECHYNĚ.

Přečteno a podepsáno v JINDŘICHOVĚ HRADCI dne ...

ředitel HZS kraje JIHOČESKÉHO
XXXXXXXXXXXXXXXXXX

-----
velitel 152.zpr
XXXXXXXXXXXXXXXXXX

-----
velitel 153.zpr
XXXXXXXXXXXXXXXXXX

-----
velitel 154.zpr
XXXXXXXXXXXXXXXXXX

-----
velitel 155.zpr
XXXXXXXXXXXXXXXXXX

-----
velitel 156.zpr
XXXXXXXXXXXXXXXXXX

Seznam použitých zkratek

- AČR – Armáda České republiky
- CO – civilní ochrana
- CSTT – Centrum simulačních a trenažerových technologií
- DNR – Doprava nemocných a raněných
- EOD – Explosive Ordnance Disposal (odminovací odřad)
- GŘ – Generální ředitelství
- HZS – Hasičský záchranný sbor
- IZS – Integrovaný záchranný systém
- JPO – Jednotky požární ochrany
- LSPP – Lékařská služba první pomoci
- LZS – Letecká záchranná služba
- MO – Ministerstvo obrany
- MV – Ministerstvo vnitra
- MZ – Ministerstvo zdravotnictví
- MZHP – Materiální základna humanitární pomoci
- NGŠ – Náčelník generálního štábu
- OPIS – Operační a informační střediska
- PČR – Policie České republiky
- RLP – Rychlá lékařská pomoc
- RZP – Rychlá zdravotnická pomoc
- SAR – Search and Rescue (pátrání a záchrana)
- Sb. z. a n. – Sběrka zákonů a nařízení
- SOD – Stálý operační dozorcí
- ZZS – Zdravotnická záchranná služba
- zpr – Záchranný prapor
- žpr – Ženíjný prapor

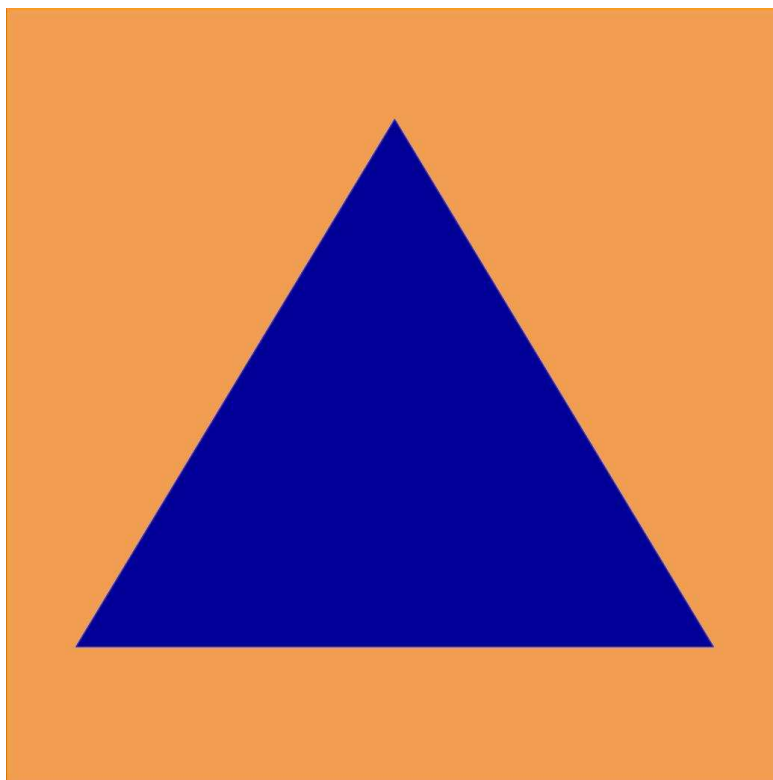
- 15.žzb – 15. ženíjní záchranná brigáda
- UNSAS – United Nations Standby Arrangements System

Příloha 4

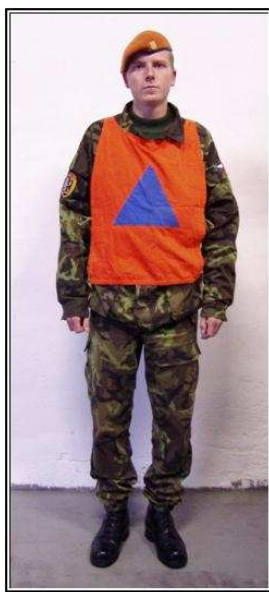
Označení a vybraná technika 15. ženíjní záchranné brigády, technicko-taktická data

Personál a prostředky základních a ostatních složek IZS jsou za válečného stavu označeny mezinárodně platnými a rozpoznávacími znaky, dle Ženevských úmluv a dodatků, pro zdravotnickou službu, duchovní personál a civilní ochranu.

Znak civilní ochrany - rovnoramenný modrý trojúhelník na oranžovém podkladu

Označení personálu a techniky :

Ženíjní technika a materiál : záchranná ženíjní četa, družstvo zemních strojů
Buldozer DZ – 110, stroj pro zemní práce pomocí radlice

Kolový nosič KN 251, pro zemní a odtarasovací práce

Záchranné ženijní četa, záchranné přepravní družstvo

Pásový obojživelný transportér PTS 10, slouží pro přepravu osob, techniky, materiálu

Nafukovací člun AVON, pro přepravu osob a pro výsadek potápěčů

Vyprošťovací technika: záchranná ženijní četa, záchranné vyprošťovací družstvo
Vyprošťovací tank VT 72 B, pro vyproštění těžké techniky s jeřábem

Vyprošťovací tank VT 55 A, pro svářečské a řezací práce elektrickým obloukem

Požární technika: záchranná speciální četa, záchranné hasičské družstvo

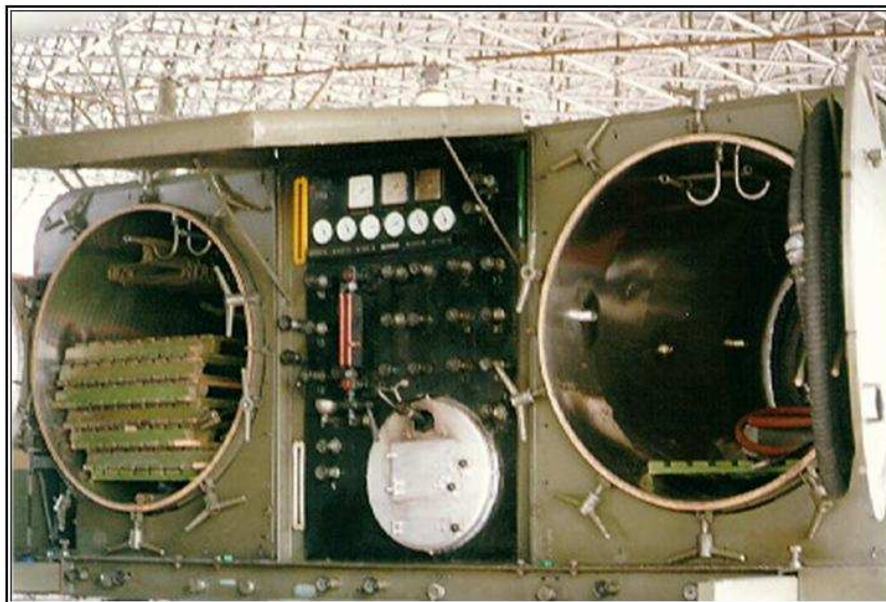
Požární tank SPOT 55, pro likvidaci všech druhů pozemních požárů

Požární vozidlo LIAZ CAS K 25, pro přepravu úplného hasičského družstva 1+8

Chemická technika: záchranná speciální rota, četa, družstvo dekontaminace osob
Polní dezinfektor PDP -2, k odmořování a desinfekci prádla a výstroje

Linka -82, speciální zařízení pro speciální očistu automobilů a techniky

Do doby pohotovosti pro zahájení dekontaminace (uvedené v tabulce) je zahrnuta předpokládaná doba přesunu záchranného odřadu, při průměrné rychlosti 40 km/hod včetně doby 2 hodin, potřebných pro rozvinutí všech agregátů na místě a k provedení potřebných terénních úprav v místě dekontaminace.